

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ГОЛОВНЕ СЛІДЧЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

**Особливості досудового розслідування
кримінальних правопорушень, пов'язаних з
домашнім насильством**

Науково-практичний poradnik

Кривий Ріг – Київ 2022

= 1 =

Автори:

Цуцкірідзе Максим, заступник
Голови Національної поліції України
– начальник Головного слідчого
управління, д.ю.н., доц., засл. юрист
України, генерал поліції 3 рангу;

Пилипенко Дмитро, декан
факультету № 2 КННІ Донецького
державного університету внутрішніх
справ, к.ю.н., доц.;

Гайду Сергій, заступник
начальника Головного слідчого
управління Національної поліції
України – начальник управління,
полк. поліції;

Лоскутов Тимур, завідувач
кафедри кримінально-правових
дисциплін факультету № 2 КННІ
Донецького державного університету
внутрішніх справ, д.ю.н., проф.;

Бурлака Владислав,
начальник відділу Головного слідчого
управління Національної поліції
України, к.ю.н., полк. поліції;

Бугаєць Тамара, викладачка
кафедри кримінально-правових
дисциплін факультету № 2 КННІ
Донецького державного університету
внутрішніх справ, адвокатка у сфері
захисту прав та інтересів
постраждалих від домашнього
насилення;

Романов Максим, старший
слідчий в ОВС Головного слідчого
управління Національної поліції
України, д. філос. у галузі права,
майор поліції.

Рецензенти:

Цехан Дмитро – доцент кафедри
криміналістики Національного
університету «Одеська юридична
академія», доктор юридичних наук,
доцент;

Тичина Дмитро – провідний
науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем протидії
злочинності Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, старший науковий
співробітник.

**Особливості досудового розслідування
кримінальних правопорушень, пов'язаних
з домашнім насильством** : науково-
практичний poradnik. М. С. Цуцкірідзе,
Д. О. Пилипенко, С. В. Гайду, Т. О. Лоскутов,
В. В. Бурлака, Т. І. Бугаєць, М. Ю. Романов.
Донецький державний університет внутрішніх
справ, 2022. 77 с.

ISBN

Порадник може бути
корисними для поліцейських
Національної поліції України, а
також працівників, курсантів,
студентів та слухачів закладів вищої
освіти із специфічними умовами
навчання, що здійснюють
підготовку поліцейських й інших
закладів вищої освіти правничого
фаху.

© М. С. Цуцкірідзе, Д. О. Пилипенко,
С. В. Гайду, Т. О. Лоскутов, В. В. Бурлака,
Т. І. Бугаєць, М. Ю. Романов, 2022.

ЗМІСТ:

Скорочення.....	4
Вступ.....	5
Розділ 1. Аналіз понятійно-категоріального апарату досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством:	7
1.1. Визначення поняття «кримінальне правопорушення, пов'язане з домашнім насильством».....	7
1.2. Відповідальність за домашнє насильство.....	12
1.3. Відповідальність за насильство сексуального характеру.....	15
1.4. Відповідальність за посягання на фізичне здоров'я.....	18
1.5. Обставини, що обтяжують покарання.....	21
1.6. Обмежувальні заходи в рамках кримінального провадження та особливості їх застосування.....	22
1.7. Обмеження процесуального характеру: обмеження права на носіння та зберігання зброї, особливості здійснення кримінального провадження на підставі угод.....	26
1.8. Особливості захисту прав та інтересів малолітніх та неповнолітніх осіб – потерпілих від домашнього насильства.....	28
1.9. Доступ потерпілих до правосуддя.....	30
Розділ 2. Аналіз судової практики щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством:	32
2.1. Аналіз судової практики у справах домашнього насильства.....	32
2.2. Аналіз судової практики у справах домашнього насильства, де потерпілими виступають малолітні та неповнолітні діти.....	39
2.3. Аналіз судової практики у справах сексуального насильства, як форми домашнього насильства.....	40
2.4. Аналіз судової практики у справах фізичного насильства, як форми домашнього насильства.....	45
Розділ 3. Міжнародний досвід досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством:	53
3.1. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством в розумні Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами.....	53
3.2. Закордонний досвід досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством.....	58
Додатки.....	67

СКОРОЧЕННЯ:

ВС	Верховний Суд
ГРЕВІО	Група експертів по протидії насильства щодо жінок та домашнього насильства
ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
Закон № 2229-VIII	Закон України “Про запобігання та протидію домашньому насильству”
КК України	Кримінальний кодекс України
КПК України	Кримінальний процесуальний кодекс України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
Мін’юст	Міністерство юстиції України
НДІСЕ	Науково-дослідний інститут судових експертиз
Стамбульська конвенція	Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами
ЦПК України	Цивільний процесуальний кодекс України

ВСТУП

Належне розслідування фактів домашнього насильства, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їхньої поведінки – один з чотирьох основних напрямків реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії випадкам домашнього насильства, що визначені статтею 5 Закону України «Про запобігання та протидії домашньому насильству».

Починаючи з 2001 року Україна розпочала курс щодо протидії випадкам домашнього насильства, прийнявши Закон України «Про попередження насильства в сім'ї». Норми даного закону надали можливість уповноваженим суб'єктам працювати із проблемою домашнього насильства, хоча сам закон не зовсім відповідав міжнародним стандартам.

У грудні 2017 року був прийнятий новий Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який більшою мірою відповідає міжнародним стандартам, зокрема, Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція). Відповідний міжнародний документ Україна ратифікувала у червні 2022 року, що наразі зобов'язує всіх суб'єктів запобігання та протидії випадкам домашнього насильства дотримуватись норм Стамбульської конвенції.

Хоча з 2017 року в Україні були внесені значні зміни в діюче законодавство, зокрема в Кримінальний та Кримінально процесуальний кодекси та прийняті нові нормативно-правові акти на виконання основного закону, все ще залишається потерба в продовженні процесу імплементації норм Стамбульської конвенції в національне законодавство. Цей процес потребує вивчення та аналіз норм конвенції з наявною практикою реагування на випадки домашнього насильства, яка, зокрема, відображається і в судових рішеннях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством.

Основною метою науково-аналітичного дослідження стало розкриття особливостей досудового розслідування у справах, пов'язаних з домашнім насильством (Розділ 1), аналіз наявної в Єдиному державному реєстрі судових рішень судової практики щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім

насильством (Розділ 2) та дослідження міжнародного досвіду, зокрема норм Стамбульської конвенції, що стосуються особливостей здійснення досудового розслідування та прикладів деяких країн щодо здійснення розслідування випадків гендерно-обумовленого насильства.

Загалом в рамках науково-аналітичного дослідження детально було вивчено більше 120 вироків суддів різних інстанцій за наступними статтями: 116, 121-123, 125-126-1, 152 та 153 КК України (у цілому було оглянуто близько 5000 вироків за вказаними статтями).

Аналіз вивченої практики показав, що на практиці все ще наявні випадки неналежного реагування уповноваженими суб'єктами на факти домашнього насильства та кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством. В більшості випадків питання стосується практики застосування діючого законодавства та розуміння гендерної проблематики випадків домашнього насильства.

Тому, дане науково-аналітичне дослідження покликано покращити наявну ситуацію, що в цілому надасть можливість покращити виконання взятих на себе позитивних зобов'язань Україною у питаннях протидії випадкам домашнього насильства.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ:

1.1. Визначення поняття «кримінальне правопорушення, пов'язане з домашнім насильством»

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 № 2229-VIII¹ **“домашнє насильство”** означає: діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Закон № 2229-VIII так само містить визначення понять кожної з чотирьох форм домашнього насильства: *фізичного, психологічного, економічного та сексуального*.

Термін “домашнє насильство”, яка вживається в національному законодавстві, відповідає визначенню, яке міститься у ст. 3 Стамбульській конвенції, відповідно якої під **домашнім насильством розуміють** всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні.

Стамбульська конвенція серед своїх основних цілей закріплює захист жінок від усіх форм насильства й недопущення,

---

¹ Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

кримінальне переслідування та ліквідація насильства стосовно жінок і домашнього насильства.

В зв'язку з імплементацією норм Стамбульської конвенції, ще у 2017 році ВРУ прийняла Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», норми якого вступили в силу через рік з дня його опублікування, крім норми щодо статті 67 КК України.

Так, зазначеним законом було криміналізовано домашнє насильство та доповнено КК України ст. 126-1. Крім цього, вказаний закон так само вніс зміни та доповнення до інших статей КК України та КПК України та вживає термін **“злочин, пов’язаний із домашнім насильством”**. Зокрема у:

- ч. 2 ст. 76 КК України (якою передбачено, що на осіб, засуджених за злочини, пов’язані з домашнім насильством, суд може покласти інші обов’язки та заборони, передбачені статтею 91-1 КК України);

- ст. 91-1 КК України (якою введено інститут обмежувальних заходів в кримінальних провадженнях);

- ч. 6 ст. 194 КПК України (якою передбачено, що на етапі прийняття судом рішення щодо застосування запобіжного заходу до підозрюваної особи можуть застосовуватись обмежувальні заходи);

- ч. 7 п. 1 ст. 284 КПК України (якою передбачений “імунітет” на закриття кримінального провадження провадження, якщо потерпіла сторона відмовилась від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення);

- ч. 1 ст. 469 КПК України (якою передбачено особливості укладання угоди про примирення між потерпілою та обвинуваченим).

Отже, зміни до національного законодавства передбачають певні особливості захисту постраждалих осіб в рамках кримінального провадження у справах домашнього насильства. І важливо розуміти, що мова йде не тільки про ст. 126-1 КК України, а це так само можуть бути і інші статті КК України.

Кваліфікуючі певне кримінальне провадження, як “злочин, пов’язаний з домашнім насильством” **важливо враховувати правові висновки ВС:**

- **Постанова ВС від 12 лютого 2020 року, справа № 453/225/19;**

- **Постанова ВС від 10 березня 2020 року, справа № 531/270/19;**

- **Постанова ВС від 7 квітня 2020 року, справа № 647/1931/19.**

У Постанові ВС від 12 лютого 2020 року, справа № 453/225/19², суд зробив наступний висновок:

“Злочином, пов’язаним із домашнім насильством, слід вважати будь-яке кримінальне правопорушення, обставини вчинення якого свідчать про наявність у діянні хоча б одного з елементів (ознак), перелічених у ст. 1 Закону № 2229-VIII, незалежно від того, чи вказано їх в інкримінованій статті (частині статті) КК як ознаки основного або кваліфікованого складу злочину. Встановлена у п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК заборона закриття кримінального провадження поширюється на осіб, які вчинили злочин, пов’язаний із домашнім насильством, за умови, що слідчі органи пред’явили особі таке обвинувачення і вона мала можливість захищатися від нього”.

В своїй окремій думці до вищезазначеної постанови об’єднаної палати, суддя Мазур М.В.³ не погодився з другою частиною висновку суду, в частині, що слідчі органи мають пред’явили особі таке обвинувачення, щоб вона мала можливість захищатися від нього. Суддя зазначив:

“Отже, немає жодних підстав вважати, що відсутність в обвинувальному акті прямої вказівки на те, що цей конкретний злочин є таким, що пов’язаний із домашнім насильством, або посилання на відповідну обставину, що обтяжує покарання, само по собі істотно обмежує право обвинуваченого на захист у контексті вирішення питання про можливість чи неможливість закриття кримінального провадження на підставі п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК”.

---

² Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87602679>.

³ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87672616>.

У Постанові ВС від 10 березня 2020 року, справа № 531/270/19⁴, суд дійшов наступних висновків:

“Проте, Верховний Суд не погоджується із такою позицією судів попередніх інстанцій, оскільки поняття «злочин, пов’язаний із домашнім насильством», яке вживається в п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК, охоплює не лише склад злочину, передбачений ст. 126-1 КК, але й в інші суспільно небезпечні діяння, які мають ознаки домашнього насильства.

Про це, зокрема, свідчать щонайменше наступні два аргументи.

По-перше, якщо б законодавець вважав за необхідне обмежити дію заборони щодо закриття кримінального провадження на підставі п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК виключно справами за ст. 126-1 КК, то очевидно за правилами законодавчої техніки в цілях правової визначеності він би використав у цій нормі формулювання «крім... злочину, передбаченого ст. 126-1 Кримінального кодексу України» (зокрема, в ситуаціях, коли законодавець вважає за необхідне визначити вичерпний перелік злочинів, щодо яких застосовуються ті чи інші процесуальні правила, він прямо вказує на конкретні розділи, статті та частини статей Особливої частини КК, навіть, якщо такий перелік є досить довгим - див., наприклад, ч. 8 ст. 214, ч. 1 ст. 250, п. 9 ч. 1 ст. 284, ч. 2 ст. 297-1, ст. 477 КПК тощо). Натомість більш широке формулювання «крім... злочину, пов’язаного з домашнім насильством» очевидно має на меті поширити дію цієї заборони на невичерпний перелік злочинів, які за тих чи інших умов підпадають під ознаки домашнього насильства, визначення якого слід міститься в профільному законодавчому акті - Законі № 2229-VIII («Про запобігання та протидію домашньому насильству»).

По-друге, ст. 126-1 КК хоча і має назву «Домашнє насильство», однак вона передбачає відповідальність не за всі діяння, пов’язані з домашнім насильством у розумінні названого вище Закону № 2229-VIII, а лише за форми фізичного, психологічного або економічного домашнього насильства, що вчиняються систематично”.

---

⁴ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88232417>.

У Постанові ВС від 7 квітня 2020 року, справа № 647/1931/19⁵, суд дійшов наступних висновків:

“13. [...] Суд вже зазначав, що поняття «злочин, пов’язаний із домашнім насильством» є ширшим за поняття «домашнє насильство» у нормі ст. 126-1 КК і може полягати не лише у вчиненні цього злочину, а й в інших суспільно небезпечних діяннях, які мають ознаки домашнього насильства, а тому при встановленні змісту згаданого поняття слід виходити з конкретних фактичних обставин справи, а не тільки з кваліфікації дій винуватця.

17. Хоча Стамбульська Конвенція до цього часу Україною не ратифікована, однак пряме посилання на неї в законі зобов’язує Суд при визначенні «домашнього насильства» та «злочину, пов’язаного з домашнім насильством», приймати до уваги не лише національне законодавство, але й положення цієї Конвенції, а також інших міжнародних договорів та дотичну практику міжнародних органів у тій частині, в якій вони важливі для розуміння її положень.

23. Виходячи з наведеного, можна дійти висновку, що Стамбульською Конвенцією домашнє насильство розуміється як певний спосіб поведінки, якою одна особа намагається утвердити або підтримати контроль над іншою особою, що відноситься до певної вразливої групи і знаходиться у вразливій ситуації.

24. Однак це жодним чином не свідчить про те, що міжнародні договори мали намір розглядати як «домашнє насильство» будь-яке насильство, що трапляється між членами сім’ї, але яке зумовлене іншими причинами. Суд не має підстав вважати, що законодавець, приймаючи Закон № 2227-VIII, під терміном «домашнього насильства» мав намір визначити більш широке коло діянь, ніж міжнародне законодавство, на імплементацію якого він спрямований.

25. Тому посилання лише на те, що потерпілим від злочину є член сім’ї обвинуваченого, недостатньо для того, аби стверджувати про існування ситуації домашнього насильства у значенні, яке надається цьому терміну

---

⁵ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89035028>.

Стамбульською Конвенцією та законом, що ухвалено з метою її імплементації.

26. Для того, щоб обґрунтувати застосовність виключення щодо домашнього насильства у пункті 7 частини 1 статті 284 КПК до конкретного випадку, обвинувачення має довести обставини, які свідчать, що потерпіла від інкримінованого злочину особа є у той же час і жертвою домашнього насильства.

27. Докази тому, що інкримінований злочин пов'язаний з домашнім насильством, мають бути надані стороною обвинувачення, аби сторона захисту отримала можливість їх спростувати. Така вимога вже висловлювалась Судом, коли він зазначив, що необхідною умовою визнання судом злочину таким, що пов'язаний із домашнім насильством, є відображення цієї обставини у формулюванні обвинувачення (у повідомленні про підозру, в обвинувальному акті) з встановленням органами досудового розслідування відповідних фактичних обставин (ступінь родинних відносин або спорідненості між потерпілим та винуватцем, характер насильства тощо)».

28. Це не виключає того, що докази існування ситуації домашнього насильства можуть міститися і в самих обставинах злочину, які доводять, що певний випадок насильства є проявом поведінки, характерної для домашнього насильства”.

1.2. Відповідальність за домашнє насильство (ст. 126-1 КК України)

Стаття 126-1 КК України передбачає кримінальну відповідальність за вчинення домашнього насильства, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи.

Для правильної кваліфікації, розглянемо кожен з елементів даної статті:

Систематичність:

Відповідно до роз'яснень Науково-практичного коментаря новел Кримінального кодексу України “Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі”⁶, “словосполучення *«систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства»* описує діяння. Отже, закінченим злочин вважається з моменту вчинення хоча б однієї із трьох форм насильства (фізичного, психологічного чи економічного) втретє, в результаті чого настав хоча б один із вказаних в законі наслідків. При цьому *не має значення, чи було відображено в адміністративному протоколі поліції, в терміновому заборонному приписі, в обмежувальному приписі чи в іншому документі факт перших двох актів насильства*. Звісно, для доказування факт документування має значення, але не більше, ніж інші передбачені законом докази – показання потерпілих, свідків, висновки експертиз тощо. Систематичність означає постійну повторюваність тотожних чи схожих дій (чи бездіяльності), кожна з яких сама по собі може створювати враження незначної, але в сукупності вони впливають на потерпілу особу надзвичайно негативно, і інтенсивність цього впливу може залежати як від ступеню агресивності кожного окремого діяння, так і від їхньої кількості. Систематичність слід відрізнити від повторності, для наявності якої достатнім є вчинення діяння удруге (див. ч. 2 ст. 173-2 КУпАП)”.

Форма насильства:

Відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону № 2229-VIII, *фізичне насильство, як формою домашнього насильства* включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру. Відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 1 Закону № 2229-VIII, *психологічне насильство, як форма домашнього* включає словесні образи,

---

⁶ Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019. – 288 с. Режим доступу: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/FNOON_Kommentar_A5.pdf?fbclid=IwAR0KjsA6kJGskRU26piONKtHjvRvVocsCwDuCeoWxY4tndNP-LF-Kh9xGVNw.

погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи. Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону № 2229-VIII, **економічне насильство, як форма домашнього насильства** включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Взаємовідносини між постраждалою та кривдником:

Відповідно до ч. 2 ст 3 СК України, **сім'ю складають** особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. частина 4 зазначеної статті закріплює, що **сім'я створюється на підставі** шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Особами, які перебувають у **близьких відносинах**, слід вважати так званих близьких осіб, тобто тих, які мають сексуальні позашлюбні або партнерські стосунки і постійно або час від часу проживають спільно, не маючи при цьому прав та обов'язків сімейного характеру⁷.

Наслідки:

Для кваліфікації даної статті *має настати хоча б один з* вказаних у статті наслідків:

- **фізичні або психологічні страждання:** побоювання потерпілої за власну безпеку чи безпеку третіх осіб (наприклад, дитини), емоційна невпевненість, нездатність захистити себе або шкода психічному здоров'ю, емоційна дезадаптація та дезорієнтація, психосоматичні порушення;

---

⁷ Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019.: стр. 69.

- **розлади здоров'я, втрата працездатності:** послідовно розвинутий хворобливий процес, безпосередньо обумовлений заподіянням тілесного ушкодження;
- **втрата працездатності:** стійка або тимчасова;
- **емоційна залежність:** залежність від відносин з агресором («синдром набутої безпорадності⁸», «стокгольмський синдром⁹»), яка супроводжується почуттям страху та відчаю;
- **погіршення якості життя потерпілої особи:** фізичні (втрата енергійності, відчуття втоми, залежність від ліків, лікування, алкоголю тощо); соціальна дезадаптація і дезорієнтація; економічна залежність, як наслідок економічного насильства.

Детальніше роз'яснення щодо вказаних наслідків містяться у згаданому Науково-практичному коментарі новел Кримінального кодексу України “Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі”¹⁰.

Важливо, щоб кожен з наслідків був підтверджений належними та допустимими доказами, зібраними в межах кримінального провадження.

1.3. Відповідальність за насильство сексуального характеру (статті 152, 153 КК України)

Відповідальність за насильство сексуального характеру передбачено ст. 152 КК України (зґвалтування) та ст. 153 КК України (сексуальне насильство). Зміни до обох статей відбулись у 2017 році на підставі Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству

⁸ Детальніше з поняттям можна ознайомитись за посиланням: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%BC_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.

⁹ Детальніше з поняттям можна ознайомитись за посиланням: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%BC.

¹⁰ Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019.: стр. 75-77.

та боротьбу з цими явищами»¹¹. Розглянемо кожну статтю більш детальноше.

Стаття 152 КК України (зґвалтування). Відповідно до ст. 152 КК України, під зґвалтуванням розуміється *вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи.*

Зґвалтування, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-яке із кримінальних правопорушень, передбачених статтями 153-155 КК України, або вчинення таких діянь щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного чи громадського обов'язку, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності передбачає кримінальну відповідальність за ч. 2, зґвалтування, вчинене групою осіб, або зґвалтування неповнолітньої особи передбачає кримінальну відповідальність за ч. 3, зґвалтування вчинене щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди передбачає кримінальну відповідальність за ч. 4 та зґвалтування, що спричинило тяжкі наслідки передбачає кримінальну відповідальність за ч. 5, зґвалтування малолітньої особи, вчинені повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених частинами четвертою або п'ятою статті 153, статтею 155 або частиною другою статті 156 КК України передбачає кримінальну відповідальність за ч. 6 вказаної статті.

Нова редакція ст. 152 КК України узгоджується з п. а) ст. 36 Стамбульської конвенції, яка передбачає встановлення кримінальної відповідальності за наступну форму умисної поведінки, як здійснення, *без згоди, вагінального, анального або орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета.*

Стаття 153 КК України (сексуальне насильство). Відповідно до ст. 153 КК України, під **сексуальним насильством** розуміється *вчинення будь-яких насильницьких дій*

---

¹¹ Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text>.

сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи.

Сексуальне насильство, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-яке із кримінальних правопорушень, передбачених статтями 152, 154, 155 КК України, або вчинення таких діянь щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного або громадського обов'язку, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності передбачає кримінальну відповідальність за ч. 2, сексуальне насильство, вчинене групою осіб, або сексуальне насильство щодо неповнолітньої особи передбачає кримінальну відповідальність за ч. 3, сексуальне насильство вчинене щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди передбачає кримінальну відповідальність за ч. 4, сексуальне насильство, що спричинило тяжкі наслідки передбачає кримінальну відповідальність за ч. 5, сексуальне насильство щодо малолітньої особи, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із кримінальних правопорушень, передбачених частиною четвертою статті 152, статтю 155 або частиною другою статті 156 КК України передбачає кримінальну відповідальність за ч. 6 вказаної статті.

Стаття 153 КК України узгоджується з п. б) ст. 36 Стамбульської конвенції, яка передбачає встановлення кримінальної відповідальності за наступну форму умисної поведінки, як здійснення, без згоди, інших актів сексуального характеру з особою.

Частина 2 ст. 36 Стамбульської конвенції передбачає норму, відповідно до якої: *згода повинно бути надано добровільно як результат вільного волевиявлення особи, отриманого в контексті супутніх обставин.* Відповідна норма узгоджується з визначенням добровільності згоди в межах національного законодавства. Відповідно до примітки до ст. 152 КК України: *згода вважається добровільною, якщо вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин.*

Так само, ч. 3 ст. 36 Стамбульської конвенції, передбачає, що сторони вживають необхідних законодавчих або інших

заходів для забезпечення того, щоб положення пункту 1 також застосовувалися до актів, учинених проти колишніх чи теперішніх подружжя або партнерів, як це визнається національним законодавством, що узгоджується з ч. 2 ст. 152 та ч. 2 ст. 153 КК України.

Більш детально з науково-практичними коментарями щодо ст.ст. 152 та 153 КК України можливо ознайомитись у Науково-практичного коментаря новел Кримінального кодексу України “Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі”¹².

1.4. Відповідальність за посягання на фізичне здоров’я (ст.ст. 116, 121-123, 125-126 КК України)

Наступну *групу кримінальних правопорушень* у справах домашнього насильства складають кримінальні правопорушення, які передбачають *кримінальну відповідальність за посягання на фізичне здоров’я постраждалої особи*. До групи таких кримінальних правопорушень відносяться наступні статті КК України:

- *стаття 116 КК України (умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання)*¹³;
- *стаття 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження)*¹⁴;
- *стаття 122 КК України (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження)*;
- *стаття 123 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання)*¹⁵;

---

¹² Більш детально: Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство

за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваїте, 2019.: стр. 104-153.

¹³ Більш детально: Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваїте, 2019.: стр. 54-57.

¹⁴ Більш детально: Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваїте, 2019.: стр. 57-66.

¹⁵ Більш детально: Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваїте, 2019.: стр. 66-67.

- *стаття 125 КК України (умисне легке тілесне ушкодження);*
- *стаття 126 КК України (побої і мордування).*

Аналізуючи дану групу статей важливо звернути першочергово увагу на зміни до ст. 116 та 123 КК України, що були зроблені на підставі Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами».

Так, суть внесених змін полягає у тому що умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання (ст. 116 КК України) та умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання (ст. 123 КК України), матиме кваліфікацію за відповідними статтями у випадку, якщо *такі дії були зумовлені жорстоким поведженням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведження з боку потерпілого.* Тому в даній категорії справ важливо досліджувати взаємовідносини у родині в цілому, не тільки між потерпілою/потерпілим та обвинуваченим/обвинуваченою.

**«Курт проти Австрії»
(KURT v. AUSTRIA application no. – 62903/15)¹⁶**

Окрема думка суддів:

Туркова, Леменса, Арутюняна, Елосегуї, Фелічі, Павлі та Юкселя

[...]

Домашнє насильство слід розглядати як таке, що відбувається в сім'ї як єдине ціле, навіть якщо воно в першу чергу спрямоване на певного члена сім'ї. Так, відповідно до Стамбульської конвенції будь-яка оцінка ризику повинна систематично розглядати ризик не лише для одного з подружжя, хто постраждав/постраждала від насильства, а й для будь-яких постраждалих дітей.

[...]

Працюючи з даною групою кримінальних правопорушень в контексті справ домашнього насильства, важливо пам'ятати, що

¹⁶ Режим доступу: https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2022/05/%D0%9E%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4-%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2022.docx.pdf.

відповідні кримінальні правопорушення проти здоров'я постраждалої особи будуть мати відповідну кваліфікацію, як злочинів, пов'язаних з домашнім насильством у випадку відображення зазначено у формулюванні обвинуваченого (у повідомленні про підозру та обвинувальному акті). Варто враховувати думку Об'єднаної палати ВС, а саме: **Постанову Об'єднаної палати ККС ВС від 12 лютого 2020 року у справі № 453/225/19 (провадження № 51-4000кмо19)**¹⁷, в якій суд зазначив:

Разом із цим, згідно з пунктами «а», «б» § 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має бути негайно й детально поінформованим про характер та причини обвинувачення, висунутого проти нього, і мати час та можливості, необхідні для підготовки свого захисту.

Наведені гарантії стосуються всіх обставин, які належать до предмета доказування у кримінальному провадженні в силу ст. 91 КПК (тобто й такого важливого елемента обвинувачення, як вчинення злочину, пов'язаного з домашнім насильством, що обтяжує покарання і з урахуванням процесуальної заборони, закріпленої в п. 7 ч. 1 ст. 284 вказаного Кодексу, тягне за собою правові наслідки). При цьому відповідно до ст. 92 КПК тягар доказування згаданих обставин покладається на слідчого, прокурора та, в установлених цим Кодексом випадках, - на потерпілого.

Отже, обов'язковою умовою визнання судом злочину - незалежно від його родового чи безпосереднього об'єкта - пов'язаним із домашнім насильством, є відображення зазначеного у формулюванні обвинувачення (у повідомленні про підозру, в обвинувальному акті) із встановленням органами досудового розслідування відповідних фактичних обставин (ступінь родинних відносин або спорідненості між потерпілим та винуватцем, характер насильства тощо). За відсутності цього гарантоване право на захист істотно порушено і, беручи до уваги імперативність приписів п. 19 ч. 1 ст. 7, частин 3, 6 ст. 22, ч. 1 ст. 337 КПК, унеможлиблює застосування

---

¹⁷ Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87602679>.

згаданого інституту заборони закриття кримінального провадження щодо злочинів, передбачених ст. 125 КК.

1.5. Обставини, що обтяжують покарання

Відповідно до ст. 67 КК України, при призначенні покарання **обставинами, які його обтяжують**, визнаються:

1) вчинення злочину особою повторно та рецидив злочинів;

2) вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою (частина друга або третя статті 28);

3) вчинення кримінального правопорушення на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату або **на ґрунті статевої приналежності**;

4) вчинення кримінального правопорушення у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку;

5) тяжкі наслідки, завдані злочином;

6) вчинення кримінального правопорушення **щодо особи похилого віку, особи з інвалідністю або особи, яка перебуває в безпорадному стані, або особи, яка страждає на психічний розлад, зокрема на недоумство, має вади розумового розвитку, а також вчинення кримінального правопорушення щодо малолітньої дитини або у присутності дитини**;

6-1) вчинення кримінального правопорушення щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;

7) вчинення кримінального правопорушення щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;

8) вчинення кримінального правопорушення щодо особи, яка перебуває в матеріальній, службовій чи іншій залежності від винного;

9) вчинення кримінального правопорушення з використанням малолітнього або особи, що страждає психічним захворюванням чи недоумством;

10) вчинення злочину з особливою жорстокістю;

11) вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій;

12) вчинення злочину загальнонебезпечним способом;

13) вчинення кримінального правопорушення особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів.

Важливо звертати особливу увагу у зміни до вказаної статті, які були обумовлені у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» до п. 3 та 6, та прийняття п. 6-1 у новій редакції. Важливо, щоб всі обтяжуючі обставини у кримінальних провадженнях, пов'язаних з домашнім насильством були відображені в підозрі та обвинувальному акті, щоб у подальшому суд виніс справедливий вирок в інтересах постраждалої особи¹⁸.

1.6. Обмежувальні заходи в рамках кримінального провадження та особливості їх застосування

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» було доповнено КК України окремим розділом XIII¹ та, зокрема, статтею 91-1 КК України «Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство»

Відповідно до ч. 1 вказаної статті, в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, одночасно з призначенням покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або звільненням з підстав, передбачених цим Кодексом, від кримінальної відповідальності чи покарання, суд може застосувати до особи, яка вчинила домашнє насильство, один або декілька обмежувальних заходів, відповідно до якого (яких) на засудженого можуть бути покладені такі обов'язки:

---

¹⁸ Більш детальноше: Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. – К.: Ваіте, 2019.: стр. 31-39.

1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;

2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;

3) заборона наближатися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;

4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;

5) направлення для проходження програми для кривдників або пробаційної програми.

Обмежувальні заходи застосовуються до особи, яка на момент вчинення домашнього насильства досягла 18-річного віку та можуть застосовуватися на строк від одного до трьох місяців і за потреби можуть бути продовжені на визначений судом строк, але не більше як на 12 місяців. Контроль за поведінкою засуджених, до яких застосовано обмежувальні заходи, здійснює орган пробації за місцем проживання засудженого, а в разі вчинення злочину військовослужбовцем - командир військової частини.

Так само важливо пам'ятати і про зміни до ст. 194 КПК України, зокрема відповідно до п. 6 даної статті на етапі застосування обмежувальних заходів, в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, крім обов'язків, передбачених частиною п'ятою цієї статті, суд може застосувати до особи, яка підозрюється у вчиненні такого кримінального правопорушення, один або декілька таких обмежувальних заходів:

1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;

2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;

3) заборона наблизитися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку із роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;

4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;

5) направлення для проходження лікування від алкогольної, наркотичної або іншої залежності, від хвороб, що становлять небезпеку для оточуючих, направлення для проходження програми для кривдників.

Обмежувальні заходи, що вказані у ст. 194 КПК України ідентичні до тих, що вказані у ст. 91-1 КК, окрім останнього пункту. При прийнятті рішення по суті і винесенні вироку, суд може направити обвинуваченого на програму для кривдників або пробаційну програму.

На етапі досудового розслідування суд може у випадку, якщо підозрюваний має алкогольну, наркотичну або іншу залежності, від хвороб, що ставлять небезпеку для оточуючих, направити останнього на лікування.

Ставлячи питання перед судом про направлення особи на лікування, проходження програми для кривдників або проходження пробаційної програми, уповноваженій особі (слідчому, прокуророві) важливо орієнтуватись та розуміти відмінність.

Так, реалізація програм для кривдників передбачена Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Пункт 10 ч. 1 вказаного закону дає визначення що таке **програма для кривдників**, а саме це комплекс заходів, що **формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.** Стаття 28 закону передбачає особливості виконання програм для кривдників.

Суб'єктами, відповідальними за виконання програм для кривдників, є місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. Суб'єкт, відповідальний за виконання програм для кривдників, організовує та забезпечує проходження кривдниками таких програм. Виконання програм для кривдників стосовно дітей-кривдників здійснюється з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей. З метою запобігання повторному вчиненню домашнього насильства та забезпечення виконання програми для кривдника дитину-кривдника може бути тимчасово влаштовано до родичів, у сім'ю патронатного вихователя або до установи для дітей незалежно від форми власності та підпорядкування, в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб. Виконання програм для кривдників забезпечують фахівці, які пройшли відповідне навчання. У разі неявки кривдника для проходження програми для кривдників або ухилення від проходження програми без поважних причин суб'єкти, відповідальні за виконання програм для кривдників, надають протягом трьох робочих днів письмове повідомлення про це уповноваженому підрозділу органів Національної поліції України для вжиття заходів. Притягнення кривдника до відповідальності за непроходження програми для кривдників не звільняє його від обов'язку пройти таку програму. У разі притягнення кривдника, зокрема дитини-кривдника, до кримінальної відповідальності судом на нього може бути покладено обов'язок пройти пробаційну програму відповідно до п. 4 частини другої ст. 76 КК України.

У 2018 році Мінсоцполітики своїм наказом № 1434 затвердило Типову програму для кривдників¹⁹.

Щодо пробаційних програм, то відповідними наказами Мініюсту затверджено чотири пробаційні програми для повнолітніх і чотири для неповнолітніх суб'єктів пробації, а саме: «Зміна прокримінального мислення»; «попередження вживання психоактивних речовин»; «подолання агресивної поведінки»; «формування життєвих навичок».

Більш детально з їх змістом можливо ознайомитись на сайті Державної установи «Центр пробації». Станом на вересень

---

¹⁹ Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1222-18#Text>.

2022 року розроблено концепцію нової пробаційної програми – «Подолання домашнього насильства». Наразі триває її апробація.

Так само, в контексті застосування судом обмежувальних заходів в рамках кримінальних проваджень важливо звернути увагу на деяку практику ВС. Так, у Постанові ВС від 23 червня 2022 року, справа № 646/2950/20²⁰, ВС зазначив:

Наявність кримінального провадження у зв'язку із вчиненням домашнього насильства не є перешкодою і не позбавляє потерпілу особу права звернутися до суду в порядку цивільного судочинства із заявою про видачу обмежувального припису, так само, як і розгляд відповідної цивільної справи не є перешкодою для здійснення кримінального провадження щодо кривдника.

Відповідний висновок ВС вказує на те, що постраждала особа має право самостійно обирати в якому провадженні (кримінальному чи цивільному) звертатися до суду з заявою про встановлення обмежувальних заходів.

Так само важливо звернути увагу, що умисне невиконання обмежувальних заходів, передбачених статтею 91-1 КК України, або умисне невиконання обмежувальних приписів (встановлених судом відповідно до ЦПК України), або умисне ухилення від проходження програми для кривдників передбачає кримінальну відповідальність за ст. 390-1 КК України.

1.7. Обмеження процесуального характеру: обмеження права на носіння та зберігання зброї, здійснення кримінального провадження на підставі угод

Щодо обмежень процесуального характеру, які були внесені до КПК України, можна віднести наступні:

- *обмеження права на носіння та зберігання зброї;*
- *імунітет на закриття кримінальних проваджень, пов'язаних з домашнім насильством;*
- *особливості застосування кримінальних проваджень на підставі угод.*

---

²⁰ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105011877>.

Обмеження права на носіння та зберігання зброї. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» зумовив так само внесення змін до ст.ст. 148 та 178 КПК України, що мало на меті посилення життя та здоров'я постраждалої особи.

Так, спеціальне право на володіння та носіння зброї може бути тимчасово обмежене у разі наявності достатніх підстав вважати, що для припинення кримінального правопорушення чи запобігання вчиненню іншого, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного щодо перешкоджання кримінальному провадженню, забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Відповідно, КПК України встановлює порядок тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом, що передбачено (ст.ст. 150-153 КПК України).

Також, відповідно до ст. 178 КПК України, при обранні запобіжного заходу, суд має оцінити *«ризик продовження чи повторення протиправної поведінки, зокрема ризик летальності, що його створює підозрюваний, обвинувачений, у тому числі у зв'язку з його доступом до зброї»*.

Імунітет на закриття кримінальних проваджень, пов'язаних з домашнім насильством. Здійснюючи досудове розслідування у кримінальних провадженнях, пов'язаних з домашнім насильством важливо розуміти, що відповідно до ст. 284 КПК України кримінальні провадження даної категорії не підлягають закриттю:

Кримінальне провадження закривається в разі, якщо [...] потерпілий, а у випадках, передбачених цим Кодексом, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, крім кримінального провадження щодо кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством (п.7 ч. 1 ст. 284).

В цьому питанні важливо орієнтуватись на практику ВС, що було описано у п. 1.1 даного дослідження.

Особливості застосування проваджень на підставі угод. Відповідно до ч. 1 ст. 469 КПК України, угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді).

Угода про примирення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або законного представника.

Якщо дії чи інтереси законного представника суперечать інтересам особи, яку він представляє, за рішенням прокурора, слідчого судді, суду такий законний представник замінюється іншим із числа осіб, визначених статтею 44 КК України.

Важливо, щоб при укладанні угоди про примирення ставився пріоритет прав та інтересів постраждалих осіб, особливо постраждалих дітей.

1.8. Особливості захисту прав та інтересів малолітніх та неповнолітніх осіб – потерпілих від домашнього насильства

Права та інтереси малолітніх та неповнолітніх осіб – потерпілих у справах домашнього насильства має бути пріоритетним під час здійснення досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень даної категорії справ.

Закон № 2229-VIII у ст. 1 містить визначення «**постраждала дитина**», якою є особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства.

У разі якщо постраждалою особою є дитина, будь-які дії, що вчиняються щодо неї, базуються на принципах, визначених

Конвенцією ООН про права дитини²¹, Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства²², Європейською конвенцією про здійснення прав дітей та законодавчими актами України у сфері захисту прав дитини²³ (ч. 2 ст. 4).

Під *будь-якими діями* розуміється і вчинення досудового розслідування у кримінальних провадженнях, пов'язаних з домашнім насильством. Тому, дотримання вищевказаних міжнародних документів, які є частиною національного законодавства є важливим.

Однією з основних слідчих(розшукових) дій за участю малолітньої та неповнолітньої дитини є – допит. Окрім дотримання норм КПК України (ст.ст. 224, 226, 227), важливо так само проводити допит постраждалої дитини із застосуванням методики «Зелена кімната» та під час досудового розслідування використати Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната»²⁴.

Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната» для слідчих та ювенальних поліцейських затверджено Головою Національної поліції України, генералом поліції першого рангу, Ігорем Клименком, 28 жовтня 2021 року.

Приклад ефективного застосування Методики «Зелена кімната». Постанова ВС від 23.11.21 року, справа №369/1044/19²⁵:

«Як убачається з журналу судового засідання від 06 серпня 2019 року в судовому засіданні була допитана ОСОБА_5, яка є матір'ю малолітньої ОСОБА_2. Вона надала суду показання, які їй стали відомі зі слів її дочки. Щодо допиту її дочки у судовому засіданні була категорично проти. На запитання прокурора до ОСОБА_5 чому не може бути допитана ОСОБА_2, свідок зазначила, що її дочка переживає смерть батька, а також через її психологічний стан вона заперечує повторному допиту дитини. Водночас ні прокурор, ні захисник не

²¹ Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

²² Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text.

²³ Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text.

²⁴

Режим доступу: <https://www.unicef.org/ukraine/media/16976/file/Green%20Room%20Methodology%20for%20Police%20Officers.pdf>.

²⁵ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101519>.

наполягали на допиті малолітньої ОСОБА_2 у судовому засіданні.

Відповідно до ч.1 (3) ст. 232 КПК України допит малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого може бути проведений у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення.

Тому судом було досліджено відеозапис допиту свідка ОСОБА_2 за правилами «зеленої кімнати», в якому вона детально розповіла про обставини вчиненого злочину.

Таке дослідження доказу-відеозапису допиту малолітнього свідка й прийняття таких відеосвідчень як доказу в суді дозволяє уникнути необхідності повторних викликів та допитів дитини та її ревіктимізації, що відповідає міжнародним вимогам до опитування дитини - свідка чи жертви злочинних посягань, а саме статті 35 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція, 2007 р.), яка була ратифікована Верховною Радою України 27 серпня 2012 р. і набула чинності з 1 грудня 2012 р., вимогам Конвенції ООН про права дитини та Керівним принципам ООН щодо правосуддя у питаннях, пов'язаних із участю дітей - жертв і свідків злочинів».

1.9. Доступ потерпілих до правосуддя

Дотриманню прав та інтересів постраждалих осіб впродовж всього кримінального провадження сприятиме наявність у потерпілої особи адвоката, наявність професійної юридичної допомоги забезпечить ефективну реалізацію процесуальних прав постраждалих осіб та у цілому сприятиме їх доступу до правосуддя. Тому важливо роз'яснювати потерпілим особам **право на безоплатну правову допомогу**. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»²⁶ від 02 червня 2011 року за № 3460-VI, особа, яка постраждала від домашнього насильства має право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги, **що включає в себе:**

---

²⁶ Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

- здійснення представництва інтересів осіб в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- складення документів процесуального характеру.

Так само, вказаний закон надає право на безоплатну вторинну правову допомогу і дитині незалежно від її процесуального статусу. І дуже важливо, щоб у справах, де діти мають процесуальний статус потерпілого/потерпілої, їх права та інтереси були забезпечені власним адвокатом. В рамках діючого законодавства їх законні представники мають звернутися до безоплатної вторинної правової допомоги. У випадку, якщо законні представники усвідомлено відмовляються це робити у зв'язку з конфліктом інтересів, такий законний представник підлягає заміні відповідно до ст. 44 КПК України. У цілому у справах, пов'язаних з домашнім насильством наявний високий ризик того, що між потерпілою дитиною та її законними представниками (біологічні батьки або особи, що їх замінюють) буде мати місце конфлікт інтересів і законний представник буде діяти всупереч інтересам потерпілої дитини. Отже, в справах даної категорії бажано щодо законних представників (біологічних батьків або осіб, що їх замінюють) не виносити постанову про визнання їх законними представниками в рамках кримінального провадження, а «використати» їх для отримання інших доказів. Як правило вказані особи є першими, кому дитина могла повідомити про факт насильства щодо неї, тому їх можна допитати відповідно до ст. 97 КПК України (показання з чужих слів) або вони могли бути свідками насильства щодо дитини, тоді їх важливо допитати у якості свідків. У такий спосіб в справах, де відсутні інші докази, окрім як показів дитини, у такий спосіб можна посилити те, що повідомила дитина.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ:

2.1. Аналіз судової практики у справах домашнього насильства (ст. 126-1 КК України)

В рамках даного дослідження було проаналізовано 50 вироків за ст. 126-1 КК України за період: з 2019 по 2022 роки, вирoki обирались з різних регіонів України у т.ч. м. Києва²⁷.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- загалом серед проаналізованих вироків – 49 обвинувальних та один виправдувальний: 12 проаналізованих вироків за 2019 рік – обвинувальні; 12 обвинувальних вироків за 2020 рік - обвинувальні; 13 проаналізованих справ за 2021 рік – обвинувальні вирoki та один вирок (справа № 754/9696/20) – виправдувальний; 14 проаналізованих вироків за 2022 рік – обвинувальні;

- в усіх проаналізованих вироках – 47 обвинувачених особи чоловічої статі, чотири – жіночої; 48 потерпілих особи жіночої статі, чотири – особи чоловічої статі: 2019 рік – 12 обвинувачених чоловічої статі вчиняли правопорушення щодо 10 потерпілих жіночої статі та двох потерпілих чоловічої статі; 2020 рік – 11 обвинувачених чоловічої статі та одна особа жіночої статі вчинили правопорушення щодо 12 осіб жіночої статі; 2021 рік – 11 вироків, де обвинувачені чоловічої статі вчиняли кримінальне проавопорушення щодо 11 потерпілих жіночої статі та два вирoki де обвинувачені та потерпілі особи – жіночої статі; 2022 рік – 11 обвинувачених чоловічої статі вчиняли правопорушення щодо 11 потерпілих жіночої статі та 2 вирoki, в яких обвинувачена та потерпіла особи виступають представниками чоловічої статі, один вирок, в якому обвинувачена та потерпіла жіночої статі;

- стосовно сімейних взаємовідносин: син щодо матері (12 справ), цивільний чоловік щодо дружини (11 справ), колишній чоловік щодо дружини (9 справ), чоловік щодо

---

²⁷ Додаток 1. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 126-1 КК України.

дружини (6 справ), донька щодо матері (3 справи), син щодо батька (3 справи), донька щодо батька (2 справи), брат щодо сестри (2 справи); по одній справі – колишнім співмешканцем щодо колишньої співмешканки, онукою щодо бабусі, рідним бартром щодо брата;

- у вироках вбачалось поєднання декількох форм домашнього насильства, наприклад: психологічної та економічної форми; загалом: 49 випадків психологічного насильства, 15 епізодів фізичного насильства та 3 – економічного. При цьому в усіх 50 вироках мають місце факти про притягнення кривдників до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП у минулому, що підтверджувало систематичність;

- лише у 4 вироках (справи № 732/1492/19, № 214/8878/19, № 755/10340/19, № 181/1307/19) судді зазначили обтяжуючою обставиною те, що обвинувачений та потерпіла особи перебували у родинних відносинах; з усього аналізу – у 29 справах судді взагалі не встановили жодних обтяжуючих обставин при вирішенні питання щодо міри покарання; у 12 випадках було зазначено, що злочин було вчинено щодо особи похилого віку; у двох вироках – щодо особи з інвалідністю і в чотирьох вироках – рецидив злочинів;

- до пом'якшуючих обставин більшість суддів віднесли щире каяття засуджених;

- щодо міри покарання: суд встановив покарання у вигляді штрафу у двох вироках (50 та 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян); у вигляді громадських робіт на строк 150 годин – 6 обвинувачених, 200 годин – чотирьох обвинувачених, 240 – у трьох вироках. Покарання у вигляді штрафу за рішенням суду були замінені на арешт: на термін один місяць – двоє засуджених, три місяці – один засуджений, 5 місяців – двоє засуджених. За вчинений злочин чотирьом обвинуваченим суд виніс покарання у вигляді вдов років обмеження волі, у п'яти вироках – у вигляді одного року обмеження волі. В чотирьох вироках суд вирішив притягнути до відповідальності засудженого та засудив до одного року позбавлення волі, у двох вироках – до 1 року та 6 місяців позбавлення волі;

- згідно аналізу, в ряді вироків були застосовані положення ст. 91-1, справи: № 181/1307/19, № 473/888/19, № 227/1703/20, № 752/25784/19, № 396/1762/19, № 710/1657/19, № 133/1783/20, № 214/8878/20, №303/4084/21, № 623/512/21, № 694/855/22, № 130/261/22, № 370/2383/21;

- судді не часто застосовують практику ЄСПЛ, зокрема у справах: № 152/813/19, № 755/10340/19, № 199/496/20, № 173/544/20, № 354/787/19, № 754/9696/20, № 126/191/20, № 285/3995/20, № 333/5607/20, № 352/1945/21, № 456/364/21; а також положення Стамбульської Конвенції у справах: № 509/775/19, № 497/715/2020, № 730/264/21, № 947/14529/21 та № 466/9278/21.

Окрему увагу слід приділити виправдувальному вироку (№ 754/9696/20). Судом Деснянського районного суду м. Київ в ході судового розгляду було встановлено відсутність події кримінального правопорушення, передбаченого ст.126-1 КК України. При розгляді справи потерпіла показала, що між нею та її старшим сином – обвинуваченим, з яким вони проживають разом, виникають конфлікти з приводу його безробіття, також, що він 4 рази був притягнутий до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП, а на теперішній момент поведінка останнього покращилась. Аргументація судді у конкретній справі була наступною: *«Суспільно небезпечне діяння у розумінні ст.126-1 КК України виражено у трьох автономних (альтернативних) діяннях, кожне з яких відповідає одній з трьох форм домашнього насильства: психологічного, фізичного чи економічного. Домашнім насильством є вчинення одного із зазначених діянь за умови, що воно призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. Згідно ст.61 Конституції України ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення. [...] Європейський суд з прав людини сформулював позицію, згідно з якою ст.4 Протоколу №7 до Конвенції трактується як заборона кримінального переслідування особи двічі за правопорушення, якщо воно випливає з ідентичних фактів, які є по суті тими ж самими.»*

Дана позиція суду узгоджується з позицією ВС, яку він відобразив у Постанові ВС від 12.10.2021 у справі № 663/3390/19²⁸. Висновок щодо застосування норм права:

Ті обставини, що органи досудового розслідування без фактичного здійснення досудового розслідування за заявою потерпілої про притягнення підсудного до кримінальної відповідальності за систематичне вчинення домашнього насильства використали для пред'явлення обвинувачення матеріали, які стосувалися фактів раніше вчинених підсудним адміністративних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, стосовно цієї ж потерпілої та за які він уже був притягнутий до адміністративної відповідальності, є підставою для виправдання підсудного, оскільки притягнення особи до кримінальної відповідальності двічі за ті самі діяння, кваліфікуючи їх і як адміністративні, і як кримінальні правопорушення, суперечить Конституції України та практиці ЄСПЛ.

Здійснюючи досудове розслідування в даній категорії справ, важливо використовувати і інші висновки ВС:

<p><i>Постанова ОП ККС ВС від 12.02.2020 у справі № 453/225/19²⁹</i></p>	<p><i>Злочином, пов'язаним із домашнім насильством, слід вважати будь-яке кримінальне правопорушення, обставини вчинення якого свідчать про наявність у діянні хоча б одного з елементів (ознак), перелічених у ст. 1 Закону № 2229-VIII, незалежно від того, чи вказано їх в інкримінованій статті (частині статті) КК як ознаки основного або кваліфікованого складу злочину. Встановлена у п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК заборона закриття кримінального провадження поширюється на осіб, які вчинили злочин, пов'язаний із домашнім насильством, за умови, що слідчі органи пред'явили особі таке обвинувачення і вона мала можливість захищатися від нього.</i></p>
<p><i>Постанова ВС від 21.12.2021 у справі № 236/2450/20³⁰</i></p>	<p><i>Обов'язковою ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК, є систематичність вчинення насильства, тобто повторюваність його епізодів протягом</i></p>

²⁸ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100544936>.

²⁹ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87581371>.

³⁰ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102342476>.

	<p>певного часу, з огляду на що будь-які попередні епізоди домашнього насильства входять до предмета доказування обвинувачення за ст. 126-1 КК.</p> <p>Якщо діяння є тотожними та були об'єднані єдиним умислом, не становлять двох окремих складів злочину, передбаченого ст. 126-1 КК, а є епізодами одного триваючого кримінального правопорушення, нові епізоди такого насильства під час розслідування цього злочину не обов'язково вимагають внесення нового запису до ЄРДР</p>
<p>Постанова ВС від 14.06.2022 у справі № 585/3184/20³¹</p>	<p>КПК не передбачає необхідності доведення факту домашнього насильства певним видом доказів. Діяння і наслідки, зазначені в ст. 126-1 КК, підлягають доказуванню та оцінюванню з огляду на положення статей 84, 92, 94 КПК.</p> <p>Систематичність як ознака складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК, може бути підтверджена попереднім притягненням особи до адміністративної відповідальності не менше двох разів за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП.</p> <p>Попереднє притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства за умови подальшої повторюваності протиправних дій щодо певної потерпілої особи чи осіб і настання конкретних наслідків, визначених законодавцем як більш тяжкі, ніж ті, що зазначені в КУпАП, не свідчить про подвійне притягнення особи до юридичної відповідальності одного виду за те саме правопорушення</p>
<p>Постанова ВС від 25.02.2021 у справі № 583/3295/19³²</p>	<p>Кримінальне правопорушення, передбачене ст. 126-1 КК, вважається закінченим із моменту вчинення хоча б однієї з трьох форм насильства (фізичного, психологічного чи економічного) втретє, у результаті чого настав хоча б один із вказаних у законі наслідків. Водночас не має значення, чи було відображено в</p>

³¹ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301745>.

³² Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213443>.

	<p>адміністративному протоколі поліції, в обмежувальному приписі чи в іншому документі факт перших двох актів насильства. Шкода фізичному або психологічному здоров'ю потерпілої особи, передбачена ст. 173-2 КУпАП, саме з метою відмежування від шкоди, визначеної ст. 126-1 КК, не охоплюється поняттям «фізичні або психологічні страждання, втрата працездатності, емоційна залежність, погіршення якості життя потерпілої особи».</p> <p>При вирішенні питання про закриття кримінального провадження на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК у зв'язку з відсутністю в діянні обвинуваченого складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК, оскільки за вчинені епізоди домашнього насильства його вже було притягнуто до адміністративної відповідальності, а інший інкримінований епізод домашнього насильства не утворює складу зазначеного кримінального правопорушення через відсутність ознаки систематичності, апеляційний суд повинен був зіставити фактичні обставини правопорушення в адміністративному та кримінальному провадженнях, з'ясувати наявність у справі умов, які не виключають подвійного провадження в межах кримінального та адміністративного права, а також врахувати, що наслідки застосування домашнього насильства у виді психологічних страждань і погіршення якості життя потерпілої особи охоплюються ст. 126-1 КК, а не ч. 2 ст. 173-2 КУпАП</p>
<p>Постанова ВС від 20.04.2021 у справі № 457/529/20³³</p>	<p>Ті обставини, що підсудний був у минулому неодноразово судимий за вчинення злочинів, пов'язаних із домашнім насильством, та, маючи непогашену судимість, протягом короткого періоду після відбування покарання знову вчинив злочин, передбачений ст. 126-1 КК, свідчать про те, що призначене покарання у виді громадських робіт є недостатнім для його виправлення і запобігання вчиненню ним нових</p>

³³ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96503082>.

	злочинів, з огляду на що висновок апеляційного суду про призначення підсудному покарання у виді позбавлення волі є обґрунтованим
Постанова ВС від 12.11.2019 у справі № 522/20208/15-к³⁴	Системний аналіз положень Закону України «Про охорону дитинства», СК і ЦК дає змогу дійти висновку, що злочинні дії одного з батьків стосовно іншого, які призвели до смерті потерпілого, є такими, що посягають на охоронювані законом права та інтереси їхніх дітей, а саме право на батьківське піклування, право на повноцінний фізичний, духовний, інтелектуальний, культурний та соціальний розвиток. Це унеможливує застосування амністії на підставі п. «в» ст. 1 Закону України «Про амністію у 2016 році» до особи, яка заподіяла своїй дружині умисне тяжке тілесне ушкодження у стані сильного душевного хвилювання (ст. 123 КК), внаслідок якого потерпіла померла, а двоє малолітніх дітей залишилися без материнського піклування
Постанова ВС від 05.11.2019 у справі № 211/7136/14-к³⁵	Потерпіла від домашнього насильства особа може відчувати загрозу за сукупності обставин, у яких вона опинилася, навіть за відсутності прямо висловлених погроз застосувати насильство. Той факт, що потерпіла не опиралася посяганню на її статеву свободу, жодним чином не може свідчити про добровільний характер статевого акту, будучи свідченням атмосфери домашнього насильства в сім'ї, за якої засуджений не мав потреби в кожному випадку вдаватися до фізичного насильства та прямо виражених погроз насильством. Ураховуючи вік потерпілої, умови її проживання, неодноразове застосування насильства й погроз щодо неї та її сестри, нездатність матері їх захистити, невдалу спробу знайти захист у правоохоронних органів (що жодним чином не змінило їхнє становище), неможливо заперечити, що потерпілі перебували в безпорадному стані. Повторювані насильство та погрози з боку засудженого не

³⁴ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85836384>.

³⁵ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85805151>.

	<p>могли не створити відчуття постійної загрози застосування насильства в разі, якщо потерпілі відмовляться виконувати його накази</p>
<p>Постанова ВС від 02.11.2021 у справі № 450/1146/14-к³⁶</p>	<p>Кримінальна відповідальність за злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування (ст. 166 КК), настає в разі вчинення умисного діяння як у формі бездіяльності за умови злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, так і у формі дії (фізичне та психічне насильство, жорстоке ставлення тощо) та в разі настання тяжких наслідків для потерпілої особи.</p> <p>Адміністративним проступком, відповідальність за який настає за ст. 173-2 КУпАП, може визнаватися вчинення домашнього насильства, яке не є тривалим чи систематичним, однак злісний характер діяння винуватої особи стосовно дитини або особи, щодо якої встановлено опіку чи піклування, може бути ознакою об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 166 КК</p>

2.2. Аналіз судової практики у справах домашнього насильства, де потерпілими виступають малолітні та неповнолітні діти

В рамках даного дослідження було проаналізовано 10 вироків у кримінальних провадженнях за ст.126-1 КК України за період: з 2019 по 2021 роки в яких потерпілою особою було визнано осіб, віком до 18 років³⁷.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- всі вирокі є обвинувальні;
- типи взаємовідносин між потерпілою особою та обвинуваченим: батько та донька (5 справ), батько та син (2 справи), батько та діти (2 справи), батьки (прийомні) та донька (1 справа);

³⁶ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100957076>.

³⁷ Додаток 2. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 126-1 КК України, в яких потерпілими було визнано дітей.

- тільки в одній справі обвинуваченою була прийомна мати, в решті справ обвинуваченим був батько, у т.ч. в одній справі прийомний;

- в чотирьох справах з 10 були укладені угоди про примирення, які були укладені між законним представником дитини, інтереси якої зазвичай представляла мати та обвинуваченим, яким є батько;

- щодо міри покарання: то за вчинення домашнього насильства, передбаченого ст. 126-1 КК України, судді засудили обвинувачених до наступних мір покарання: громадські роботи (6 справ: 150 год. – 1 справа; 160 год. – 1 справа; 185 год. – 1 справа; 200 год. – 1 справа; 240 год. – 2 справи); арешт (1 справа, строком на 5 місяців); обмеження волі (2 справи: на 1 рік із застосуванням ст. 75 КК України – 1 справа, на 1 рік 7 міс. – 1 справа); позбавлення волі на (1 справа на 1 рік із застосуванням ст. 75 КК України);

- фактично тільки в декількох справах кривдники дітей отримали реалі покарання у зв'язку із об'єднанням мір покарань за інші правопорушення, фактично до всіх кривдників дітей суд застосував альтернативні, не пов'язані з позбавленням волі покарання;

- в жодній справі інтереси дитини не були представлені професійною юридичною допомогою адвоката\адвокатки;

- в жодній справі суд не засосував обмежувальні заходи в інтересах потерпілих дітей;

- в жодній справі не було заявлено та, відповідно задоволено судом цивільного позову про відшкодування завданої шкоди.

2.3. Аналіз судової практики у справах сексуального насильства, як форми домашнього насильства (ст.ст. 152, 153 КК України)

Стаття 152 «Зґвалтування». За ст. 152 «Зґвалтування» було проаналізовано чотири вирокі за період – з 2020 по 2022 роки³⁸.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- всі чотири вирокі є обвинувальними;

---

³⁸ Додаток 3. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 152 КК України.

- у всіх вироках потерпілими від злочину виступали особи жіночої статі, а обвинуваченими були особи чоловічої статі;
- взаємовідносини між потерпілою та обвинуваченим наступні: вітчим та падчерка (малолітня) (1 справа), рідні брат та сестра (1 справа), батько та малолітня донька (1 справа) та дядько та племінниця (малолітня) (1 справа);
- тільки в одній справі потерпілою була повнолітня особа, в решті справ – малолітні діти;
- в усіх вироках прослідковується, що потерпілі від злочину не давали добровільної згоди на вступ в статеві відносини з обвинуваченими, чинили фізичний опір;
- тільки в одній справі (справа № 168/109/21) була складена досудова доповідь, яку суддя Старовижівського районного суду Волинської області взяв до уваги та призначив міру покарання у вигляді позбавлення волі на строк 5 років з огляду на високий рівень небезпеки обвинуваченого. При чому в цій єдиній справі зазначена позиція прокурора, за якою він пропонує 7 років позбавлення волі для засудженого. Так само, в цій же справі до обвинуваченого було застосовано примусові заходи медичного характеру у вигляді амбулаторної психіатричної допомоги у примусовому порядку за місцем відбування покарання;
- щодо застосування практики ЄСПЛ, то у справі Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області (справа № 304/1323/20) суддя дає змістовну відповідь на позицію захисника обвинуваченого у справі. Так, сторона захисту посилається на ту обставину, що малолітня потерпіла схильна, до неправдивих свідчень та продовжує думку, що це могло бути не згвалтування з боку обвинуваченого. Але суддя наводить практику ЄСПЛ: *«В своєму рішенні у справі «М.С. проти Болгарії» (заява № 39272/98, рішення від 4 грудня 2003 року) Європейський суд з прав людини визначив, що держава має позитивні зобов'язання відповідно до статті 3 та 8 Європейської конвенції з захисту прав людини і основних свобод, які передбачають наявність покарання та ефективне розслідування здійснення будь-яких сексуальних контактів без згоди потерпілої. В судовому рішенні зазначено, що визначення*

згвалтування, як злочину, який здійснюється з застосуванням фізичної сили або інших погроз не відповідає Конвенції. Відповідно до цього рішення згвалтуванням є будь-який сексуальний контакт без волі потерпілої незалежно від інших умов».

- з чотирьох проаналізованих вироків, тільки у двох судді зазначають про те, що обвинувачений та потерпіла перебувають у сімейних відносинах, як обтяжуючу обставину (справи № 304/1323/20 та № 451/385/20), а в інших двох – вказують на алкогольне сп'яніння засудженого (справа № 751/284/21) та рецидив злочинів (справа № 168/109/21);

- тільки в одному вирокі (справа № 451/285/20) було заявлено цивільний позов, який суд задовольнив: «Цивільний позов ОСОБА_2, в інтересах якої діє законний представник ОСОБА_3, до ОСОБА_1 про відшкодування моральної шкоди задовольнити повністю. Стягнути з ОСОБА_1 на користь ОСОБА_2 300 000,00 грн. як відшкодування завданої моральної шкоди.»;

- щодо міри покарання: в одній справі суд прийняв рішення про призначення покарання у вигляді позбавлення волі на 5 років, але на підставі статей 20, 93, 94 КК України застосував примусові заходи медичного характеру у вигляді амбулаторної психіатричної допомоги у примусовому порядку за місцем відбування покарання, в інших справах суд так само прийшов до рішення про призначення реального покарання у вигляді позбавлення волі на 9, 10 та 11 років.

Стаття 153 «Сексуальне насильство». За ст. 153 «Сексуальне насильство» було проаналізовано 4 вирокі за період: з 2019 по 2022 роки³⁹.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- всі чотири вирокі є обвинувальними;
- у всіх справах потерпілими від злочину виступали особи жіночої статі, а обвинуваченими були особи чоловічої статі.
- взаємовідносини між потерпілою та обвинуваченим наступні: батько та малолітня донька (2 справи), вітчим та падчерка (1 справа), колишній чоловік та дружина (1 справа);

---

³⁹ Додаток 4. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 153 КК України.

- в усіх вироках прослідковується, що потерпілі від злочину не давали добровільної згоди на вступ в статеві відносини з обвинуваченими;
- тільки в одному вироку (справа № 348/1024/18) було заявлено цивільний позов: *«...законний представник в інтересах потерпілої заявила цивільний позов в якому просила стягнути з обвинуваченого на користь малолітньої потерпілої 300 000 (триста) тисяч гривень моральної шкоди, яку обґрунтувала тим, що неправомірними суспільно-небезпечними діями обвинуваченого завдано її дитині немайнових втрат, спричинених моральними стражданнями. Суд вирішив цивільний позов законного представника в інтересах малолітньої потерпілої про стягнення моральної шкоди, задовольнити частково. Стягнути з обвинуваченого на користь малолітньої потерпілої 150 000 (сто п'ятдесят тисяч) гривень в рахунок відшкодування моральної шкоди.»*;
- щодо обтяжуючих обставин: із чотирьох проаналізованих справ тільки у одній (справа № 696/1163/21) йде мова про обтяжуючу обставину – вчинення злочину в стані алкогольного сп'яніння; в інших вироках судді не встановили обставин за ст. 67 КК України;
- щодо міри покарання: по всіх справах суд прийшов до висновку про призначення реальної міри покарання, відповідно в одній справі суд засудив обвинуваченого до двох років позбавлення волі, в інших справах до 7, 10 та 15 років позбавлення волі.

Аналіз вироків по даній категорії справ, дає можливість зробити загальний висновок: в переважній більшості правоохоронними органами здійснюється досудове розслідування домашнього насильства сексуального насильства, як форми домашнього насильства, що включає в себе, як зґвалтування, так і сексуальне насильство щодо дітей. В Єдиному державному реєстрі судових рішень, міститься лише два вироки з восьми, де сексуальне насильство, як форма домашнього насильства було вчинено відносно дорослої особи. В зв'язку з цим вбачається необхідність посилення уваги з боку Головного слідчого управління НПУ щодо справ даної категорії, оскільки на практиці злочини даної категорії носять латентний характер.

Можливо доведення сексуального насильства, як форми домашнього насильства, де постраждала особа не чинила фізичний опір, але і не давала свою добровільну згоду має певні складнощі серед практичних працівників слідчих органів. В зв'язку з цим, як рекомендацію, можна розглянути – **призначення судово-психологічної експертизи комунікативної діяльності особи, зафіксованої у відеозвукозапису допиту потерпілої особи**, які могли б надати відповіді на спеціалізовані питання, що матиме доказову базу (окрім показань потерпілої особи) відсутності добровільної згоди на вступ в статеві відносини.

Відповідна експертиза проводиться до затверджених методик, а саме:

- *«Методика судово-психологічної експертизи комунікативної діяльності особи, зафіксованої у відеозвукозапису», розроблена Харківським НДІСЕ Міністерства юстиції України у 2012 році;*

- *«Методика судово-психологічної експертизи процесу спілкування особи в ситуації процесуальної дії», розроблена Полтавським відділенням Харківського НДІСЕ Мінюсту України 2014 році.*

Нижче наведений орієнтовний перелік запитань у зазначеній судовій експертизі:

1. Які психологічні особливості має процес відтворення потерпілою **XXX** (вказується прізвище, ім'я по батькові потерпілої) **XX/XX/XXXX** р.н. (вказується дата народження потерпілої) обстановки та обставин подій за матеріалами відеозапису допиту потерпілої, проведеного за її участі **XX/X/XXX** р. (вказується дата проведення допиту потерпілої) у **XXX XXX** (вказується місце проведення допиту потерпілої та адреса)?

2. Яка психологічна характеристика комунікативної діяльності неповнолітньої потерпілої **XXX** (вказується прізвище, ім'я по батькові потерпілої) **XX/XX/XXXX** р.н. у процесі відтворення нею подій, що відбулись **XX/XX/XXXX** року (вказується дата скоєння злочину) в приміщенні **XXX** (вказується місце, де було скоєно злочин) ?

3. Чи наявні в поведінці потерпілої **XXX** (вказується прізвище, ім'я по батькові потерпілої) **XX/XX/XXXX** р.н.

(вказується дата народження потерпілої) психологічні особливості, що властиві для самостійного, несамостійного відтворення нею певних подій під час проведення за її участю допиту, що мав місце **XX/X/XXX р.** (вказується дата проведення допиту потерпілої) у **XXX XXX** (вказується місце проведення допиту потерпілої та адреса)?

4. Чи є у відеозаписі відтворення обстановки та обставин подій (допиту потерпілої), що мало місце **XX/X/XXX р.** (вказується дата проведення допиту потерпілої) у **XXX XXX** (вказується місце проведення допиту потерпілої та адреса) за участю потерпілої **XXX** (вказується прізвище, ім'я по батькові потерпілої) **XX/XX/XXXX р.н.** (вказується дата народження потерпілої) ознаки здійснення на неї психологічного впливу з боку осіб, які приймали участь у проведенні даної слідчої дії, а саме: **XXX** (вказуються всі особи, які були присутніми під час допиту потерпілої: слідчий, адвокат, прокурор, психолог, законний представник тощо)?

В зв'язку з цим, **бажано в справах даної категорії під час допиту потерпілої особи, незалежно від її віку, відповідно до п. 5 ст. 224 КПК України, застосовувати відеозапис допиту потерпілої особи.**

Введення такого підходу у роботу практичних слідчих сприятиме захисту постраждалих осіб та забезпечить належну увагу до кожного факту домашнього насильства сексуальної форми з боку держави, що матиме свій позитивний наслідок – виконання позитивних зобов'язань, взятих на себе державою у зв'язку із підписанням Стамбульської конвенції.

2.4. Аналіз судової практики у справах фізичного насильства, як форми домашнього насильства (ст.ст. 116, 121-123, 125-126 КК України)

Стаття 116 (умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання). Було проаналізовано 7 вироків за період: з 2019 по 2022 роки⁴⁰.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

---

⁴⁰ Додаток 5. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 116 КК України.

- всі 7 вироків є обвинувальними: у всіх справах потерпілими від злочину виступали особи чоловічої статі, 5 вироків обвинуваченими були особи жіночої статі, у двох вироків – чоловічої;

- щодо взаємовідносин: у чотирьох вироків дружини вчиняли кримінальні правопорушення відносно чоловіків, у двох вироків син вчинив кримінальне правопорушення щодо батька, в одній справі донька по відношенню до батька;

- лише в одному вирокі (справа № 947/20855/19) суддя Київського районного суду Одеської області взяв до уваги те, що впродовж сімейного життя засудженої та потерпілого мало місце домашнє насильство, вчинюване потерпілим: *«...згідно яких (доказові матеріали у справі) протягом 2017 - 2019 років неодноразово реєструвалися повідомлення сусідів про вчинення сімейного насильства з боку потерпілого, який спричиняв засудженій при цьому різноманітні тілесні ушкодження, який неодноразово притягувався до адміністративної відповідальності за ст.173-2 КпАП України за вчинення насильства в сім'ї та який перебував на обліку у правоохоронних органах як сімейний насильник, характеризувався негативно.»*

- щодо обтяжуючих та пом'якшуючих обставинах: тільки в одному вирокі (справа № 341/756/19) суддя вказав обтяжуючою обставиною те, що засуджений вчинив злочин щодо особи, з якою він перебуває у сімейних відносинах; у 5 вироків судді не визначали обставин, що передбачає ст. 67 КК України; в одному вирокі суд зазначив обтяжуючою обставиною – вчинення кримінального правопорушення в стані алкогольного сп'яніння; до пом'якшуючих злочин обставин в усіх 7 вироків судді віднесли щире каяття;

- щодо міри покарання: двох обвинувачених суд засудив до 5 років позбавлення волі, двох – до чотирьох років позбавлення волі, двох – до трьох років позбавлення волі та в одній справі призначив покарання у вигляді вдох років позбавлення волі. При цьому в усіх вироків суд призначав на підставі ст. 75 ККУ покарання з випробуванням з іспитовим терміном від 1 до 3 років, а також покладав зобов'язання відповідно до ст.76 ККУ, поклавши наступні обов'язки: періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з

питань пробації, повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання, не виїжджати за межі України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації, ч. 2 ст. 76 КК України застосовано не було (що на осіб, засуджених за злочини, пов'язані з домашнім насильством, суд може покласти інші обов'язки та заборони, передбачені статтею 91-1 КК України);

- в жодному з вироків не були застосовані положення ст. 91-1 КК України;
- так само судді не посилались на практику ВС та ЄСПЛ, чи Стамбульську конвенцію.

Стаття 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження). Було проаналізовано 10 вироків за період: з 2019 по 2022 роки⁴¹.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- всі 10 вироків є обвинувальними: у 5 справах потерпілими від злочину виступали особи чоловічої жіночої статі та у 5 вироках засудженими були особи жіночої та чоловічої статі;
- щодо взаємовідносин: у трьох вироках обвинувачена та потерпіла особи були один одному сином та матір'ю; в чотирьох справах – цивільними чоловіком та дружиною; в інших трьох справах між потерпілою та обвинуваченою особами були встановлені відносини подружжя.
- щодо міри обтяжуючих та пом'якшуючих обставин: у чотирьох вироках судді не визначали обтяжуючих обставин, лише в 1-му вирокі (справа № 607/7525/21 Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області) суд зазначив обтяжуючою обставиною те, що обвинувачена перебувала в близьких родинних відносинах з потерпілим; у чотирьох вироках судді зазначили обтяжуючими обставинами перебування обвинувачених в стані алкогольного сп'яніння, а в одній справі – вчинення кримінального правопорушення до особи похилого віку; в усіх справах судді відмічали пом'якшуючими обставинами щире каяття та сприяння розкриттю злочинів.

---

⁴¹ Додаток 6. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 121 КК України.

- щодо міри покарання: 6 обвинувачених судді засудили до 5 років позбавлення волі, при чому до чотирьох з них були застосовані покарання на підставі 75 та 76 стст. ККУ, та призначено іспитовий термін на строк від 1 року та 6 місяців до 3 років максимально; у двох вироків судді вирішили справедливим покарання у вигляді 7 років обмеження волі, в одній справі суд прийняв рішення позбавити волі на 8 років;
- лише у трьох вироків судді посилались на практику ЄСПЛ;
- в жодному вироків не було застосовано практику ВС та Стамбульську конвенцію;
- так само жодному з вироків не були застосовані положення ст. 91-1 КК України.

Стаття 122 КК України (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження). Було проаналізовано 10 вироків за період: з 2019 по 2022 роки⁴².

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- всі 10 вироків є обвинувальними: у 8 вироків обвинуваченими виступають особи чоловічої статі, а потерпілими – особи жіночої статі; лише у двох вироків обвинуваченими виступають особи жіночої статі;
- щодо взаємовідносин: у двох справах обвинувачений та потерпіла є один одному цивільними чоловіком та дружиною, так само у двох справах – чоловіком та дружиною; в трьох справах мова йде про обвинуваченого та потерпілу, як про сина та матір, та у одній справі – про малолітню доньку та матір, ще в одній справі – про сина та батька; один вирок містить відомості про обвинуваченого та потерпілу – рідних брата і сестру;
- з огляду на загальний аналіз вироків, у деяких справах, а саме: №497/1378/19, №531/325/22, №569/18069/21 та №718/813/22 судді вказують на те, що обвинувачений та потерпіла є членами однієї родини; що вчинено кримінальне правопорушення стосовно малолітньої дитини та подружжя; те, що обвинувачений та потерпіла перебувають у сімейних відносинах, і відносять цей факт до обтяжуючих обставин справи:

---

⁴² Додаток 7. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 122 КК України.

- щодо обтяжуючих та пом'якшуючих обставин: у трьох справах судді не встановили жодних обтяжуючих обставинах, в той же час як в вдох вироках судді зазначають про вчинення злочину в стані алкогольного сп'яніння, а в одному вироку – стосовно особи похилого віку; щодо пом'якшуючих обставин, судді зазначають щире каяття та активне сприяння розкриттю злочину обвинуваченими кримінального правопорушення; у справі № 279/332/19 суддя вказав на молодий вік та першу судимість обвинуваченої;

- щодо міри покарання:, 5 обвинувачених судді засудили до одного року позбавлення волі, при чому з урахуванням ст. 75 та 76 КК України, встановили іспитовий термін в один рік; у трьох справах обвинувачені отримали покарання у вигляді позбавлення волі на термін два роки, при чому лише у двох вироках судді застосували законодавчі положення та призначили іспитові строки терміном в 1 та 2 роки; в двох справах обвинувачені було засуджено до сплати штрафу у розмірі 40 та 50 неоподаткованих мінімумів громадян відповідно;

- в жодній справі не були застосовані положення ст. 91-1 Кримінального кодексу України;

- у 5 вироках судді посилались практику ЄСПЛ.

Стаття 123 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання). В даній категорії справ, в Єдиному державному реєстрі судових рішень була знайдена тільки одна справа № 390/150/21, вирок виніс суддя Компаніївського районного суду Кіровоградської області⁴³.

Вирок обвинувальний, потерпілим був чоловік, а обвинуваченою особою дружина. За обставинами справи прослідковується: у родині мало місце насилля зі сторони чоловіка по відношенню не лише до неї, а й до спільного неповнолітнього сина. Суд врахував показання потерпілого та захисника обвинуваченої щодо «...більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного в санкції ст.123 КК України, у виді штрафу.»

Переходячи до пояснення міри покарання в проаналізованому вирокі, суддя звернув увагу на наступне:

---

⁴³ Режим доступу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95877264>.

«...вчинення кримінального правопорушення внаслідок збігу тяжких сімейних обставин, а саме наявність агресії та насилля з боку потерпілого, який спровокував конфлікт, ставив під загрозу здоров'я неповнолітньої дитини».

Щодо міри покарання: враховуючи ст. 69 Кримінального кодексу України, суд поклав на обвинувачену зобов'язання виплатити штраф у розмірі 30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Положення ст. 91-1 КК України застосовано не було. Так само суддя не посилався на практику ВС, ЄСПЛ та Стамбульську конвенцію.

Стаття 125 КК України (умисне легке тілесне ушкодження). Було проаналізовано 10 вироків за період: з 2019 по 2022 роки⁴⁴.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- 10 проаналізованих вироків є обвинувальними;
- 9 осіб чоловічої статі та одна жінка є обвинуваченими; потерпілими є 8 жінок та двоє чоловіків;
- за типом взаємовідносин: обвинувачений та потерпіла є один одному цивільними чоловіком та дружиною (дві справи), матір'ю та сином (дві справи), батьком та сином (дві справи), вітчимом та малолітньою падчеркою (одна справа), матір'ю та малолітньою донькою (одна справа), колишні чоловік та дружина (одна справа), чоловік та дружина (одна справа);
- щодо обтяжуючих обставин: лише в двох вирокх судді не встановили жодних обтяжуючих обставин, в інших 8 справах звернули увагу на те, що обвинувачена та потерпіла особи перебували у сімейних відносинах, а також у справах № 159/5646/19, №152/93/20, № 199/5569/20, № 329/690/19 судді вказували на факт вчинення обвинуваченим правопорушення в присутності чи по відношенню до малолітніх осіб;
- щодо міри покарання: судді призначили сімом обвинуваченим покарання у вигляді громадських робіт (200 години (2), 160 годин (2), 150 годин (1), 100 годин (1), 60 годин (1); одному обвинуваченому суддя призначив покарання у вигляді позбавлення волі терміном на 3 роки та 10 днів; двом

---

⁴⁴ Додаток 8. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 125 КК України.

обвинуваченим суд призначив виплату штрафу у розмірі 50 та 60 неоподаткованих мінімумів доходів громадян відповідно;

- у половині проаналізованих справ судді посилались на практику ЄСПЛ;
- у жодному з вироків не були застосовані положення ст. 91-1 КК України;
- так само судді не посилались на практику ВС та Стамбульську конвенцію.

Стаття 126 КК України (побої і мордування). Було проаналізовано 5 вироків за період: з 2019 по 2022 роки⁴⁵.

Загальний аналіз вироків показав наступне:

- усі 5 вироків – обвинувальні; у всіх потерпілими від злочину виступали особи жіночої статі, а обвинуваченими у чотирьох вироків були особи чоловічої статі, лише у одному вирок обвинуваченою була особа жіночої статі;
- щодо взаємовідносин: чоловік щодо дружини (3 справи), матір щодо малолітньої дитини (одна справа), колишній чоловік щодо дружини (1 справа);
- в одному з вироків (справа № 292/746/19) суд врахував прохання потерпілої щодо суворого покарання обвинуваченого через системний характер проявів фізичних насильницьких дій з його боку, однак суд призначив міру покарання у вигляді 30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.
- в одній справі (справа № 604/1122/21) було затверджено укладену між потерпілою та обвинуваченим угоду про примирення із мірою покарання – 80 годин громадських робіт.
- в одній справі (справа № 949/421/20) суд зазначає про обтяжуючу обставину – перебування потерпілої та обвинуваченого у сімейних відносинах;
- в одній справі було складено досудову доповідь (справа № 297/1220/20), в якій було вказано про середній ступень ризику небезпеки вчинення повторних кримінальних правопорушень, так само в цій обтяжуючою обставиною було вчинення правопорушення щодо малолітньої доньки; в трьох вироків судді взагалі не зазначали обтяжуючих обставин; щодо

---

⁴⁵ Додаток 9. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 126 КК України.

пом'якшуючих – у всіх 5 вироках судді вказували на щире каяття обвинувачених.

- щодо міри покарання: у трьох справах засудив до сплати штрафу (50 н.м.д.г.(2), 30 н.м.д.г (1); в одній справі особу було позбавлено волі у вигляді 2 років та 6 місяців, але із застосування ст. 75 та 76 КК України, іспитовим терміном у два роки; щодо одного обвинуваченого суд застосував 80 годин громадських робіт;

- в жодній справі не були застосовані положення ст. 91-1 КК України;

- так само судді не посилались на практику ВС, ЄСПЛ та Стамбульську конвенцію.

РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ:

3.1. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством в розумні Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська Конвенція)

Глава VI Стамбульської конвенції «Розслідування, кримінальне переслідування, процесуальне право та захисні заходи» зосереджує свою увагу на питаннях процесуального права щодо здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. Розглянемо більш детально зміст із статті конвенції зазначеного розділу, що має бути імплементований у національне законодавство.

Стаття 49 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на загальних зобов'язаннях. Відповідно до даної статті:

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **розслідування та судові провадження** стосовно всіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, здійснювалися **без неналежних затримок і з урахуванням прав постраждалої особи на всіх стадіях кримінального провадження.**

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів згідно з основними принципами прав людини та з огляду на **гендерне розуміння насильства** для забезпечення ефективного розслідування та кримінального переслідування правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 50 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на питаннях невідкладного реагування, запобігання та захисту. Відповідно до даної статті:

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **відповідальні правоохоронні органи негайно та належним чином реагували на всі форми насильства, які підпадають під сферу застосування**

цієї Конвенції, шляхом надання належного та невідкладного захисту постраждалим особам.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб відповідальні правоохоронні органи негайно та належним чином здійснювали запобігання всім формам насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, та захист від усіх таких форм, у тому числі застосування профілактичних оперативних заходів та збір доказів.

Стаття 51 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на оцінці ризиків та управлінні ризиками. Відповідно до даної статті:

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **оцінка летального ризику, серйозності ситуації та ризику повторення насильства здійснювалася всіма відповідними органами** для управління ризиком та, якщо необхідно, для забезпечення скоординованої безпеки та підтримки.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **оцінка, зазначена в пункті 1, належним чином урахувала на всіх стадіях розслідування та застосування захисних заходів те, що особи, що вчинили акти насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, мають вогнепальну зброю або мають доступ до неї.**

Стаття 52 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на термінових заборонних приписах. Відповідно до даної статті:

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **компетентним органам надавалися повноваження видавати приписи в ситуаціях безпосередньої небезпеки** про те, щоб особа, що вчинила домашнє насильство, звільнила місце проживання постраждалої особи або особи, яка знаходиться в ситуації ризику, на достатній період, та заборонити правопорушнику заходити до місця проживання постраждалої особи або особи, яка знаходиться в ситуації ризику, або контактувати з постраждалою особою або особою, яка знаходиться в ситуації ризику. **Заходи, ужиті відповідно до цієї статті, надають пріоритет безпеці**

постраждалої особи або особи, яка знаходиться в ситуації ризику.

Стаття 53 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу обмежувальних або захисних приписах. Відповідно до даної статті:

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **належні обмежувальні або захисні приписи були доступними для постраждалих** усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **обмежувальні або захисні приписи**, зазначені в пункті 1, **були:**

- *доступними для невідкладного захисту та без покладення неналежного фінансового або адміністративного тягаря на постраждалу;*

- *виданими на певний період або до їхньої зміни чи зняття;*

- *у разі необхідності виданими на основі ex parte, що має негайну дію;*

- *доступними незалежно від іншого правового провадження або на додаток до нього;*

- *дозволеними бути представленими в подальшому правовому провадженні.*

3. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб **порушення обмежувальних або захисних приписів**, виданих відповідно до пункту 1, підлягало **ефективним, пропорційним та переконливим кримінальним або іншим юридичним санкціям.**

Стаття 54 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на питаннях розслідування та доказів. Відповідно до даної статті:

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб у будь-якому цивільному або кримінальному провадженні **докази, які стосуються історії сексуальних стосунків та поведінки постраждалої, дозволялися тільки тоді, коли це є суттєвим і необхідним.**

Стаття 55 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на питаннях здійсненні проваджень на основі принципів *ex parte* та *ex officio*. Відповідно до даної статті:

1. Сторони забезпечують, щоб розслідування або кримінальне переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 35, 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, не залежали цілком від повідомлення або скарги, поданої постраждалою, якщо правопорушення було вчинено цілком або частково на її території, і щоб провадження могло продовжуватися навіть, якщо постраждала відкликає свою заяву або скаргу.

2. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення згідно з умовами, передбаченими їхнім національним законодавством, можливості для урядових та неурядових організацій та радників з питань домашнього насильства надавати допомогу та (або) підтримку постраждалим на їхнє прохання під час розслідування та судового провадження стосовно правопорушень, установлених відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 56 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на питаннях заходів захисту постраждалої особи. Відповідно до даної статті:

1. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для захисту прав та інтересів постраждалих, у тому числі їхніх особливих потреб як свідків, на всіх стадіях розслідування та судового провадження, *зокрема шляхом:*

a) забезпечення їхньої безпеки, а також безпеки їхніх сімей та свідків від погроз, помсти та повторної віктимізації;

b) забезпечення інформування постраждалих, принаймні у випадках, коли постраждалі та сім'ї можуть бути в небезпеці, коли правопорушник утік або його звільнено тимчасово чи остаточно;

c) інформування їх згідно з умовами, передбаченими національним законодавством, про їхні права й послуги, які їм може бути надано, та про наслідки розгляду їхньої заяви, обвинувачень, загальний розвиток розслідування та провадження, їхню роль у цьому, а також результат розгляду їхньої справи;

d) надання постраждалим можливості в спосіб, що відповідає процесуальним нормам національного законодавства, бути вислуханими, подавати докази та викладати безпосередньо або через посередника свої думки, потреби й стурбованості, а також щоб такі думки, потреби й стурбованості були розглянуті;

e) забезпечення постраждалих належними послугами підтримки для представлення та врахування належним чином їхніх прав й інтересів;

f) забезпечення того, щоб могли бути прийняті заходи для захисту приватного життя та репутації постраждалої;

g) забезпечення уникнення контакту між постраждалими та правопорушниками в приміщеннях суду та правоохоронних органів, де це можливо;

h) надання постраждалим незалежних та компетентних перекладачів, коли постраждалі є учасниками провадження або коли вони подають докази;

i) надання можливості постраждалим давати свідчення відповідно до норм, передбачених національним законодавством, у залі суду без особистої присутності або принаймні без присутності ймовірного правопорушника, особливо шляхом використання відповідних комунікаційних технологій, де це можливо.

2. Дитина – постраждала та дитина – свідок насильства стосовно жінок і домашнього насильства забезпечуються, де це доречно, спеціальними заходами захисту з урахуванням найкращих інтересів дитини.

Стаття 57 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на питаннях наданні постраждалим особам правової допомоги. Відповідно до даної статті:

Сторони забезпечують **право на правову допомогу та безоплатну правову допомогу** постраждалим відповідно до умов, передбачених їхнім національним законодавством.

Стаття 58 Стамбульської конвенції зосереджує свою увагу на строках давності. Відповідно до даної статті:

Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для **забезпечення подовження строку давності** для порушення будь-яких правових проваджень стосовно правопорушень, установлених відповідно до статей 36, 37, 38 та

39 цієї Конвенції, на строк, який достатній для здійснення ефективного порушення провадження після досягнення постраждалою повноліття і який буде домірним до ступеня тяжкості правопорушення, про яке йдеться.

3.2. Закордонний досвід досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством

Королівство Іспанія (Іспанія). Кримінальне законодавство Іспанії має чи не найбільш вдосконалену систему щодо притягнення до відповідальності за вчинення домашнього насильства та інших форм насильства серед країн Європи. Кримінальний кодекс Іспанії⁴⁶ містить статтю, яка передбачає кримінальну відповідальність за домашнє насильство:

Стаття 173

[...]

2. Той, хто регулярно застосовує фізичне або психічне насильство до особи, яка або була його дружиною/чоловіком або особою, яка пов'язана або була пов'язана з ним подібними емоційними стосунками, навіть без співжиття, або проти нащадків, висхідних чи біологічних, усиновлених або прийомних братів і сестер, проти цієї особи або подружжя або партнера, який/яка проживає спільно, або щодо неповнолітніх чи осіб з обмеженими можливостями, які потребують особливого захисту, які проживають з ним або перебувають під опікою батьків, опіки, піклування, піклування або опіки над подружжям або партнером, який проживає спільно, або проти особи, яка захищена будь-яким іншим відношенням, за яким ця особа є членом сім'ї, а також проти осіб, які через свою особливу вразливість підлягають перебуванню в державних або приватних центрах, буде покараний тюремним ув'язненням покарання від шести місяців до трьох років з позбавленням права володіння та носіння зброї від трьох до п'яти років і, якщо це доцільно, коли суддя чи судова інстанція вважатиме це за потрібне інтерес неповнолітнього або особи з обмеженими можливостями,

⁴⁶ https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Criminal_Code_2016.pdf

які потребують особливого захисту, застосування спеціального позбавлення права на здійснення батьківських прав, опіки, піклування на строк від одного до п'яти років без шкоди для покарань, що може відповідати кримінальним правопорушенням, до яких належать дії фізичного або психологічного характеру, що могло спричинити насильство.

Покарання накладаються більше половини, якщо вчинений один або декілька насильницьких дій вчиняються в присутності неповнолітніх, або із застосуванням зброї, або відбуваються в у загальному житлі або в житлі потерпілого, або вчинені з порушенням будь-якого з покарання, передбачені статтею 48, або запобіжний захід чи захід безпеки, або заборони такого ж роду.

У випадках, передбачених цією статтею, також може бути застосовано пробацію.

[...]

Як зазначають експерти у звіті Ради Європи «Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок та домашнім насильством в Україні»⁴⁷, дана стаття іспанського закону містить вичерпне визначення, що охоплює як модель поведінки та елемент повторення дії, так і усі можливі контексти вчинення насильства, у тому числі й інтимні стосунки, родину та стан залежності. Також важливо відмітити, стаття 153 Кримінального кодексу Іспанії містить визначення подібного правопорушення, що охоплює «психічну шкоду чи ушкодження, що не підпадає під визначення тяжкого кримінального злочину у даному Кодексі, або хто б'є або вживає інших жорстких дій, не завдаючи такій особі ушкоджень»; утім, дане визначення застосовується лише тоді, коли постраждалою особою є жінка, пов'язана родинними стосунками із порушником. Це один із небагатьох прикладів гендерно специфічних юридичних заходів.

До того ж кримінальне законодавство Іспанії містить окремі статті щодо інших видів насильства, в яких йде мова про осіб, з якими правопорушник знаходиться у сімейних стосунках та які вчинюють фізичне насильство (ст. 148), погрози (ст. 171), примус (ст. 172).

---

⁴⁷ Режим доступу: <https://rm.coe.int/16804886bc>

Стаття 148

Телесно ушкодження, передбачені частиною 1 статті, можуть каратися позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з огляду на спричинені наслідки або спричинений ризик:

[...]

4) Якщо постраждалою особою є чи була дружиною чи жінкою, пов'язаною зі злочинцем подібними емоційними стосунками, навіть якщо вони не проживають спільно.

Стаття 171

[...]

4) Той, хто залякує свою дружину чи колишню дружину, або жінку, з якою він був пов'язаний подібними емоційними стосунками навіть без спільного проживання, карається позбавленням волі на строк від шести місяців до одного року або громадськими роботами від тридцяти одного до вісімдесят днів і, в усіх випадках, позбавлення права володіти та носити зброю від року і одного дня до трьох років, а також, якщо суддя чи судова інстанція визнає це відповідним інтересам неповнолітньої чи недієздатної особи, особлива заборона на здійснення батьківських прав, опіки, піклування, піклування чи піклування на строк до п'яти років.

[...]

Стаття 172

[...]

2) Кожен, хто примушує свою дружину, колишню дружину чи жінку, з якою він пов'язаний або був пов'язаний подібними емоційними стосунками, навіть без спільного проживання, повинен бути покараний позбавленням волі на строк від шести місяців до одного року або громадськими роботами на строк від тридцяти одного до вісімдесяти днів і в усіх випадках з позбавленням права володіти та носити зброю від одного року до трьох років, якщо суддя або судова інстанція вважає це відповідним інтересам неповнолітньої або недієздатної особи, спеціальна заборона здійснювати батьківські права, опіку, піклування, піклування чи піклування до п'яти років.

[...]

Іспанія як країна з доволі прогресивним законодавством щодо протидії домашньому насильству однією з перших ратифікувала Стамбульську конвенцію, а тому має ряд зобов'язань щодо адекватної реакції з боку правоохоронних органів та сектору кримінальної юстиції на випадки насильства; та має дотримуватись встановлених конвенцією заходів для забезпечення кримінального розслідування, судового переслідування та засудження за різні форми насильства.

Правоохоронні органи діють згідно з Протоколом дій правоохоронних органів 2005 року⁴⁸ та їх координації з судовими органами щодо захисту постраждалих від домашнього та гендерно зумовленого насильства. Цей протокол містить найсучасніші заходи для захисту постраждалих від насильства з боку інтимного партнера та запобігання ревіктимізації.

Дослідники з ГРЕВІО⁴⁹ відзначають якість останніх інструкцій державного секретаря з питань безпеки для офіцерів поліції, наголошуючи на їх обов'язку отримувати всю необхідну інформацію з будь-якого джерела, включаючи свідків, технічні та медичні звіти та поліцейські запити.

В Іспанії з 2004 року в усіх судових округах було створено спеціальні суди для розгляду справ, пов'язаних із насильством щодо жінок, а також спеціальні підрозділи в рамках Офісу прокурори, щоб забезпечити цілісну правову відповідь на насильство з боку інтимного партнера щодо жінок. Ці суди розслідують усі кримінальні справи про таке насильство, а також ухвалюють рішення про правопорушення. Вони також приймають рішення про прийняття захисних ордерів і мають юрисдикцію щодо відповідних цивільних питань, таких як опіка та батьківські права або розлучення. Судді цих судів, а також прокурори та секретарі судових засідань проходять спеціальну підготовку. Судам допомагають такі служби, як інститути юридичної медицини, психолого-соціальні команди та офіси підтримки потерпілих.

В Іспанії діє Інтегрована система моніторингу випадків гендерного насильства, яка є центральним інструментом оцінки та управління ризиками, який використовують правоохоронні

---

⁴⁸ https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/GP_ECPA_2012_ES_CommunityPolicingInPreventionAssistanceAndProtectionToWomen-1.pdf

⁴⁹ Режим доступу [с. 63]: <https://rm.coe.int/grevio-s-report-on-spain/1680a08a9f>

органи⁵⁰. Після первинної оцінки постраждалих від насильства з боку сексуального партнера, заходи захисту приймаються відповідно до визначеного рівня ризику, а зміни ситуації постійно відстежуються з метою коригування рівня ризику. Зміни надсилаються до відповідних органів прокуратури та судів протягом 24 годин.

Охоронні приписи для постраждалих усіх форм домашнього насильства існують в Іспанії з 2003 року. Кримінальний процесуальний кодекс (стаття 544) дозволяє слідчим суддям призначати широкий спектр запобіжних заходів під час розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним вбивством, тілесними ушкодженнями, сексуальними злочинами та посяганнями на честь. Вони включають заборону на контакти, спілкування та проживання з потерпілим і переважно є цивільно-правовими заходами, які застосовуються на підставі статті 54 Кримінального процесуального Кодексу Іспанії. Ці заходи можуть бути призначені *ex officio* або за запитом законної сторони (наприклад, потерпілих або членів їхніх сімей). Для постраждалих від насильства з боку інтимного партнера стаття 173 Кримінального кодексу пропонує захисні приписи, які включають цивільні та кримінальні заходи, і які мають бути видані протягом 72 годин.

Що стосується забезпечення дотримання захисних приписів, дослідники ГРЕВІО високо оцінюють значні зусилля, докладені відповідними органами влади Іспанії для моніторингу пересування домашніх насильників. Електронний інструмент моніторингу, який працює як пристрій відстеження GPS, контролює відстань між злочинцем і постраждалою особою. Попередження активується, якщо кривник переміщається в заборонену зону, наближається до постраждалої особи або намагається пошкодити електронний браслет.

Республіка Словенія (Словенія). Кримінальним Кодексом Словенії передбачена кримінальна відповідальність за вчинення домашнього насильства, кодекс вживає термін «family law (сімейне насильство)»⁵¹:

---

⁵⁰ Для ознайомлення з системою: www.interior.gob.es/documents/642012/1626283/articulo+violencia+de+genero/fd0e7095-c821-472c-a9bd5e6cbe816b3d.

⁵¹ Режим доступу: <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/si/si045en.html>

Стаття 191 - Сімейне насильство

(1) Хто нечемно поводиться з особою в сімейних стосунках, б'є її або заподіює їй страждання чи принижує її, погрожує позбавити її життя чи завдати їй фізичної шкоди, змушує її залишати спільне житло чи обмежує свободу пересування, переслідує її, або змушує працювати або не виконувати певні дії, або іншим чином обмежує її права в примусовому порядку, від чого особа перебуває у пригніченому стані, карається позбавленням волі на строк не більше п'яти років.

(2) Будь-хто, хто вчинить будь-які дії, описані в попередньому абзаці, знаходячись з особою у будь-яких інших постійних стосунках підлягає такому ж покаранню.

(3) Якщо злочин з попереднього пункту вчинено щодо особи, з якою винний проживав у сімейних або інших постійних стосунках, яких більше не існує, винний карається позбавленням волі на строк не більше трьох років.

Так само чинний Кримінальний Кодекс Словенії передбачає кримінальну відповідальності за вчинення зґвалтування та сексуального насильства:

Стаття 170 - Зґвалтування

(1) Той, хто примушує особу однієї чи протилежної статі до статевого акту з нею силою чи погрозою неминучого посягання на життя чи тіло, карається позбавленням волі на строк від одного до десяти років.

(2) Якщо злочин, зазначений у попередньому абзаці, було вчинено жорстоким чи надзвичайно принизливим способом або послідовно кількома виконавцями або проти правопорушників, які відбувають покарання, чи інших осіб, особисту свободу яких було позбавлено, злочинець(и) має бути засуджений до позбавлення волі на строк не менше трьох і не більше п'ятнадцяти років.

(3) Той, хто примушує особу однієї чи протилежної статі вступити в статеві зносини, погрожуючи їй/їй великою втратою майна для неї/її або для її/її родичів або розголошенням будь-якої справи, що стосується неї/її, або його близьких, що здатне завдати шкоди його честі та доброму імені, карається позбавленням волі на строк від шести місяців до п'яти років.

(4) Якщо правопорушення, передбачені частинами 1 або 3 цієї статті, вчинено проти подружжя, позашлюбного партнера або

партнера зареєстрованого одностатевого цивільного партнерства, кримінальне переслідування порушується за скаргою потерпілої.

Стаття 171 - Сексуальне насильство

(1) Той, хто застосовує силу або погрожує особі однієї чи протилежної статі неминучим нападом на життя чи тіло, змушуючи таким чином цю особу вчинити будь-який непристойний акт, не передбачений попередньою статтею, або вчинити такий акт, засуджується до позбавлення волі не менше шести місяців і не більше десяти років.

(2) Якщо злочин, зазначений у попередньому абзаці, було вчинено жорстоким чи надзвичайно принизливим способом або послідовно кількома виконавцями або проти правопорушників, які відбувають покарання, чи інших осіб, особисту свободу яких було позбавлено, злочинець(и) має бути засуджений до позбавлення волі не менше трьох і не більше п'ятнадцяти років.

(3) Той, хто змушує особу однієї чи протилежної статі вчиняти або піддаватися будь-якій розпусній дії, погрожуючи їй/її великою втратою майна для неї/її або для її/її родичів або розкриттям будь-якої справи, що стосується його або його близьких, що може завдати шкоди його честі та доброму імені, карається позбавленням волі на строк не більше п'яти років.

(4) Якщо правопорушення, передбачені частинами 1 або 3 цієї статті, вчинено проти подружжя, позашлюбного партнера або партнера зареєстрованого одностатевого цивільного партнерства, кримінальне переслідування порушується за скаргою потерпілої.

Словенія підписала Стамбульську конвенцію 8.09.2011, яку ратифікувала 5.02.2015. З 1.06.2015 року Стамбульська конвенція набула чинності для Словенії, держава взяла курс дотримуватись встановлених конвенцією заходів для забезпечення кримінального розслідування, судового переслідування та засудження за різні форми насильства, особливо щодо жінок. У звіті ГРЕВІО щодо Словенії «GREVIO Baseline Evaluation Report Slovenia»⁵² зазначається⁵³, що випадки домашнього насильства розглядаються як звичайними поліцейськими, так і спеціально навченими поліцейськими. Загальні принципи виконання завдань

⁵² Режим доступу: <https://rm.coe.int/first-baseline-report-on-slovenia/1680a4208b>

⁵³ Режим доступу [с. 60]: <https://rm.coe.int/first-baseline-report-on-slovenia/1680a4208b>

поліцейських визначаються Законом Словенії «Про завдання та повноваження поліції»⁵⁴. У ньому, зокрема, статтею 58 передбачено⁵⁵, що працівники правоохоронних органів мають особливо уважно ставитися до осіб, які потребують додаткової уваги чи допомоги.

Пункт 1 статті 148 Кримінального процесуального кодексу⁵⁶ Словенії встановлює обов'язок правоохоронних органів вживати необхідних заходів для встановлення особи, яка вчинила насильство та збирати всі докази та інформацію, які можуть бути корисними для успішного розслідування кримінального провадження : «За наявності підстав для підозри у вчиненні кримінального правопорушення, яке підлягає кримінальному переслідуванню, поліція зобов'язана вжити заходів, необхідних для розкриття особи злочинця, забезпечення того, щоб злочинець або його пособник не переховувався і не втік, виявити та зберегти сліди злочину чи предмети, що мають цінність, як докази, а також зібрати всю інформацію, яка може бути корисною для успішного ведення кримінального провадження.»

У Словенії поліція проводить розслідування, а прокуратура спрямовує та контролює розслідування та вирішує, чи порушувати або продовжувати кримінальне провадження у випадках насильства щодо жінок. Органи прокуратури можуть доручити правоохоронним органам провести подальше досудове розслідування⁵⁷.

У Словенії постраждала ґендерно зумовленого насильства зазвичай є ключовим свідком обвинувачення у справі. Потерпілі мають можливість продовжити обвинувачення та порушити кримінальне провадження, якщо прокурор вирішить припинити провадження, за статтею 60, ч.1 Закону Словенії «Про кримінальне провадження».⁵⁸

---

⁵⁴ Закон Словенії «Про завдання та повноваження поліції» в перекладі: https://www.policija.si/images/stories/Legislation/pdf/Police_Tasks_and_Powers_Act_EN.pdf

⁵⁵ Закон Словенії «Про завдання та повноваження поліції» в ориґіналі [Стаття 58] : https://www.policija.si/images/stories/Legislation/pdf/Police_Tasks_and_Powers_Act_EN.pdf

⁵⁶ Кримінально-процесуальний кодекс Словенії [ориґінал] : <https://www.policija.si/images/stories/Legislation/pdf/CriminalProcedureAct2007.pdf>

⁵⁷ Пункт 2 статті 161 Кримінально-процесуального кодексу дозволяє прокурорам вимагати у поліції збору додаткової інформації чи прийняття інших необхідних заходів для забезпечення кримінального розслідування.

⁵⁸ «Якщо прокурор визнає відсутність підстав для притягнення до відповідальності за злочин, за який винний притягається, або усвідомлює відсутність підстав для притягнення до відповідальності одного з учасників, він зобов'язаний повідомити потерпілу сторону протягом восьми днів, що потерпіла сторона може сама розпочати судове переслідування».

Згаданий вище Закон Словенії «Про завдання та повноваження поліції» уповноважує поліцію вживати надзвичайних захисних заходів, які можуть заборонити правопорушнику наблизитися до певного місця чи особи шляхом видачі правопорушнику усного наказу на місці, а пізніше, протягом шести годин, шляхом вручення письмового розпорядження щодо вжитого заходу (стаття 60). Надзвичайні заходи включають приписи негайно звільнити місце проживання або заборонену територію та передати поліцейським ключі від помешкання, в якому правопорушник проживає разом із постраждалою особою. Співробітники поліції мають право вилучити порушника з місця, якщо він не виконує припис. Припис видається без офіційного звернення потерпілої особи, якщо є обґрунтована підозра у вчиненні особою кримінального або незначного правопорушення з елементами насильства або якщо особу затримано при вчиненні такого кримінального або невеликого правопорушення і є підстави підозрювати, що ця особа збирається створити небезпеку для життя, особистої безпеки чи свободи особи, з якою вона перебуває або перебувала у близьких стосунках (ст. 60, ч. 1).

Пунктом 6 статті 178 Кримінального процесуального Кодексу Словенії ⁵⁹встановлюється обов'язок для поліції, державної прокуратури та судів вживати заходів для захисту постраждалих від залякування та помсти, включаючи заходи, які дозволяють жертві уникати контакту з виконавцем насильства, якщо не це дійсно необхідно під час розслідування чи слухань у судах (наприклад, окремі кімнати очікування, якщо це дозволяють просторові умови, відео-конференція тощо).

---

⁵⁹ Кримінально-процесуальний кодекс Словенії [с. 69]:
<https://www.policija.si/images/stories/Legislation/pdf/CriminalProcedureAct2007.pdf>

Додатки

Додаток 1. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 126-1 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
2019 рік			
1	Петропавлівський районний суд Дніпропетровської області	№ 186/684/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/83796484
2	Шаргородський районний суд Вінницької області	№ 152/813/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/84548372
3	Межівський районний суд Дніпропетровської області	№ 181/1307/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/85119865
4	Лугинський районний суд Житомирської області	№ 281/191/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/81514778
5	Снятинський районний суд Івано-Франківської області	№ 351/1108/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/84837810
6	Дніпровський районний суд м. Києва	№ 755/10340/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/86390623
7	Петрівський районний суд Кіровоградської області	№ 941/1299/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/85252309
8	Вознесенський міськрайонний суд Миколаївської області	№ 473/888/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/80863064
9	Овідіопольський районний суд Одеської області	№ 509/775/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/83087801
10	Овідіопольський районний суд Одеської області	№ 509/3366/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/85160830
11	Чортківський районний суд Тернопільської області	№ 596/1415/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/86483839
2020 рік			
12	Амур - Нижньодніпровський районний суд м. Дніпропетровська	№ 199/496/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87366983
13	Дніпровського апеляційного суду	№ 173/544/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/91236264
14	Добропільський міськрайонний суд Донецької області	№ 227/170/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/90090711
15	Яремчанський міський суд Івано-Франківської області	№ 354/787/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87157655
16	Голосіївський районний суд м. Київ	№ 752/25784/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87519572
17	Новоукраїнський районний суд Кіровоградської області	№ 396/1762/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87063174

18	Болградський районний суд Одеської області	№ 497/715/2020	https://reyestr.court.gov.ua/Review/90547358
19	Березнівський районний суд Рівненської області	№ 555/797/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/91040119
20	Недригайлівський районний суд Сумської області	№ 582/1165/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/93602637
21	Шполянський районний суд Черкаської області	№ 710/1657/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/89386399
22	Краснокутський районний суд Харківської області	№ 627/469/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/90300569
23	Чернівецький апеляційний суд	№ 727/10359/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/92761286
2021 рік			
24	Вінницький апеляційний суд	№ 133/1783/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/96555050
25	Бершадський районний суд Вінницької області	№ 126/191/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/97251305
26	Саксаганський районний суд Дніпропетровської області	№ 214/8878/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/97238712
27	Новоград-Волинського міськрайонний суд Житомирської області	№ 285/3995/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/101678952
28	Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області	№ 303/5497/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/99185616
29	Мукачівський міськрайонний суд Закарпатської області	№ 303/4084/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/97669013
30	Комунарський районний суд Запорізької області	№ 333/5607/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/94849632
31	Тисменицький районний суд Івано-Франківської області	№ 352/1945/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/101103569
32	Деснянський районний суду м. Київ	№ 754/9696/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/94482531
33	Стрийський міськрайонний суд Львівської області	№ 456/364/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/95865559
34	Київський районний суду м. Одеси	№ 947/14529/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/97893099
35	Харківський апеляційний суд	№ 623/2089/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/94608739
36	Борзнянський районний суд Чернігівської області	№ 730/264/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/96565566

2022 рік			
37	Жмеринський міськрайонний суд Вінницької області	№ 130/261/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103507612
38	Амур-Нижньодніпровський районний суд Дніпропетровської області	№ 199/10493/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/102481696
39	Слов'янський міськрайонний суд Донецької області	№ 243/1188/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103331833
40	Володаро-Волинський суд Житомирської області	№ 276/497/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/105083348
41	Перечинський районний суд Закарпатської області	№ 304/1331/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103871965
42	Тлумацький районний суд від Івано-Франківської області	№ 353/698/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/102881650
43	Макарівський районний суду м. Київ	№ 370/2383/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/102586781
44	Олександрівський районний суд Кіровоградської області	№ 397/512/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/102553202
45	Шевченківський районний суд Львівської області	№ 466/9278/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103387804
46	Корецький районний суд Рівненської області	№ 563/1350/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/102752963
47	Звенигородський районний суд Черкаської області	№ 694/855/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/105632832
48	Дніпровський апеляційний суд	№ 201/12258/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103740540
49	Львівський апеляційний суд	№ 447/2224/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/105255531
50	Харківський апеляційний суд	№ 623/512/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103134984

Додаток 2. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 126-1 КК України, в яких потерпілими було визнано дітей.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Ратнівський районний суд Волинської області	№ 157/304/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/91753528
2	Ратнівський районний суд Волинської області	№ 166/150/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/95907684
3	Дзержинський міський суд	№ 225/3825/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/99010679

	Донецької області		
4	Берегівський районний суд Закарпатської області	№ 297/365/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/96415274
5	Ленінський районний суд м. Запоріжжя	№ 334/8817/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87475706
6	Перемишлянський районний суд Львівської області	№ 449/449/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/93182602
7	Жовківський районний суд Львівської області	№ 444/541/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/95793984
8	Приморський районний суд м. Одеси	№ 522/12422/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/101449242
9	Острозький районний суд Рівненської області	№ 567/820/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/86381058
10	Славутський міськрайонний суд Хмельницької	№ 682/491/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/96195335

Додаток 3. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 152 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Кам'яно-Бузький районний суд Львівської області	№ 451/385/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/92353224
2	Старовижівський районний суд Волинської області	№ 168/109/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/97477795
3	Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області	№ 304/1323/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104294331
4	Новозаводський районний суд Чернігівської області	№ 751/284/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104873339

Додаток 4. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 152 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Лубенський міськрайонний суд Полтавської області	№ 547/199/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/81590088

2	Одеський апеляційний суд Одеської області	№ 500/5008/17	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87911815
3	Рожнятівський районний суд Івано-Франківської області	№ 348/1024/18	https://reyestr.court.gov.ua/Review/100169598
4	Кам'янський районний суд Черкаської області	№ 696/1163/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104563737

Додаток 5. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 116 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Фастівський міськрайонний суд Київської області	№ 381/3583/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/85036674
2	Галицький районний суд Івано-Франківської області	№ 341/756/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/91172779
3	Київський районний суд Одеської області	№ 947/20855/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87252732
4	Ленінський районний суд Запорізької області	№ 334/762/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/97194121
5	Арцизький районний суд Одеської області	№ 515/575/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/91072886
6	Тлумацький районний суд Івано-Франківської області	№ 353/73/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104100739
7	Первомайський міськрайонний суд Миколаївської області	№ 484/756/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103969744

Додаток 6. Таблиця вироків, що аналізувались за ст. 121 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Вінницький міський суд Вінницької області	№ 127/13988/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/82675758
2	Словянський міськрайонний суд	№ 243/2961/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/81102002

	Донецької області		
3	Шевченківський районний суд Львівської області	№ 466/4062/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/84436007
4	Автозаводський районний суд Полтавської області	№ 524/8583/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/86667952
5	Рахівський районний суд Закарпатської області	№ 305/2223/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/90702008
6	Дніпровський апеляційного суду	№ 192/1129/18	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87699964
7	Лубенський міськрайонний суд Полтавської області	№ 539/3613/18	https://reyestr.court.gov.ua/Review/80700269
8	Костопільський районний суд Рівненської області	№ 564/1722/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/98370917
9	Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області	№ 607/7525/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103088716
10	Радомишльський районний суд Житомирської області	№ 289/426/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104002973

Додаток 7. Таблиця вироків, що аналізуються за ст. 122 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Коростенський міськрайонний суд Житомирської області	№ 279/332/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/82341211
2	Коломийський міськрайонний суд Івано-Франківської області	№ 346/491/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/82929734
3	Болградський районний суд Одеської області	№ 497/1378/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/86509065
4	Перечинський районний суд Закарпатської області	№ 304/454/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/90095091
5	Ленінський районний	№ 553/593/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/88829

	суд Полтавської області		<u>180</u>
6	Орджонікідзевський районний суд Дніпропетровської області	№ 184/19/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/95750690
7	Рівненський міський суд Рівненської області	№ 569/18069/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/100759201
8	Кіцманський районний суд Чернівецької області	№ 718/813/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104567501
9	Карлівський районний суд Полтавської області	№ 531/325/22	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104479251
10	Чернігівський апеляційний суд	№ 743/1239/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/105167025

Додаток 8. Таблиця вироків, що аналізуються за ст. 125 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Шаргородський районний суд Вінницької області	№ 152/588/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/82249700
2	Ковельський міськрайонний суд Волинської області	№ 159/5646/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/86284464
3	Амур-Нижньодніпровський районний суд Дніпропетровської області	№ 199/4241/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/82196755
4	Згурівський районний суду Київської області	№ 365/343/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/83183957
5	Шаргородський районний суд Вінницької області	№ 152/93/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87457514
6	Амур-Нижньодніпровський районний суд Дніпропетровської області	№ 199/5569/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/91120881
7	Запорізький апеляційний суд	№ 329/690/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/87543850
8	Жовтневий районний суду Харківської області	№ 639/3858/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/100267510
9	Слов'янський	№ 243/8329/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/10278

	міськрайонний суд Донецької області		<u>9661</u>
10	Кельменецький районний суд Чернівецької області	№ 717/1201/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/104066983

Додаток 9. Таблиця вироків, що аналізуються за ст. 126 КК України.

№	Назва суду	Номер справи	Посилання на рішення суду
1	Коростишівський районний суд Житомирської області	№ 280/1456/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/85148779
2	Червоноармійський районний суд Житомирської області	№ 292/746/19	https://reyestr.court.gov.ua/Review/85809581
3	Берегівський районний суд Закарпатської області	№ 297/1220/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/94611296
4	Дубровський районний суд Рівненської області	№ 949/421/20	https://reyestr.court.gov.ua/Review/96618808
5	Підволочиський районний суд Тернопільської області	№ 604/1122/21	https://reyestr.court.gov.ua/Review/103265436

Наукове видання

Цуцкірідзе Максим Сергійович
Пилипенко Дмитро Олексійович
Гайду Сергій Васильович
Лоскутов Тимур Олександрович
Бурлака Владислав Васильович
Бугаєць Тамара Іванівна
Романов Максим Юрійович

**Особливості досудового розслідування
кримінальних правопорушень, пов'язаних з
домашнім насильством**

Науково-практичний poradnik

Підп. до друку 01.11.2022 Формат 60×84/16
Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 18,37. Зам. № 1011-22
Наклад 150 прим.

Виготовлювач ТОВ «7БЦ»
03087, м. Київ, вул. Олекси Тихого, 84
e-mail: 7bc@ukr.net, тел: (044) 592-00-80
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №5329 від 11.04.2017